Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[Гар]тэмнай 1921 оной [окт]ябриин 21-hээ гарана | № 253 (14273) | 1973 оной октябриин 26, пятница | Сэн 2 мүнгэн

[С]ҮҮДХЫН [1.]027 ГРАММААР

[Эн]эмнай аймагай СССР-[...] жэлэй ойн нэрэмжэтэ [...] үйлэдбэриин hайн [...] түйлажа, ажал хэрэ[...] суурхаһан бэрхэ мал[...] юм. Мяхалиг үүлтэ[...] бэлшээн таргалуул[...] эндэхид илангаяа [д]үй дүршэлтэй болонхой. [...] зунай бэлшээриин [...] совхозой мал адуу[...] дундаһаа арба гаран [...] шалгаржа, үхэр бү[...] шэгнүүрые сүүдхэдэ [...] мянга гаран граммаар [...] hэн. Тэдэнэй тоодо [...] ехэтэй малшад Р-Д. [...], Г. Дамбаев, Б. Дол[...] Цыренов, Ц. Базар[...] болон бусад нүхэд [...].

[...] зунай үедэ дэл[...] малшадай социалис мү[...] энэ совхозой үхэр[...] идхитэйгээр оролсожо. [...] уялгануу[...] байгаа. Хэлэһэн [...] дээрэнь бэелүүл[...] тэдэнэр оролдосо[...] хүдэлжэ гараба. [...] арбаад малшад ажа[...] амжалта түйлаа: зу[...] бэлшээриин зуун үдэрэй туршада харууhалдаг малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые 100, зууhаа үлүү килограммаар нэмээгээ.

Цырен Базаржапов ажахын дүршэлтэй малшадай тоодо орожо, hайн үрэ дүнгүүдые түйладаг болоhоор үнинэй юм. Энэмнай хэдэн жэл соо мал ажалда хүдэлжэ, үнеэд болон залуу мал харууhалха, эдээлүүлхэ талаар өөрын онсо шадабаритай болоhон хүн. Тиихэдэ ажалайнгаа дүй дүршэл нюугаад ябадаггүй, залуушуулда тайлбарилан ойлгуулжа үгэдэг hайн hайхан заншалтай юм.

Нүхэр Базаржапов Дулма hамгантала энэ зундаа 140 хашараг харууhалжа гараа. Гүүртэнь Үлгытэ гэжэ бэлшээри hайнтай, гол горхонуудаар элбэг нютагта байрлаа hэн. Холын энэ бэлшээридэ гарахынгаа урда тээ хашараг бүхэнэй шэгнүүрые 1000 граммhаа бага бэшээр нэмээхэ зорилго урдаа табиhан байгаа. Тингэжэ малай бэлшээри бүри hайнаар эмхидхэжэ, хүсэ шадалынь дээшэлүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргаа.

Дүршэлтэй малшан Цырен Базаржапов абаhан уялгаяа амжалтатай бэелүүлбэ. Тэрэнэй энэ зундаа харууhалhан хашарагуудай толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдэ 1.027 граммаар нэмээгдэжэ, хэдэн арбаад центнер нэмэлтэ мяхан абтаhан байна.

— Манай совхозой мал адуулагшадай дундаhаа Цырен Базаржаповой, тэрэнэй нүхэрэй ажалые онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Хашарагуудаа хорёодо оруулангүй шахуу бүхэли сүүдхэ соо бэлщээдэг заншалтай. Ажал хэрэг тухайгаа аятай зохидхоноор хөөрэжэ, залуушуулда таатай зүбшөөл үгэжэ ябадаг юм. Иимэ хүнhөө жэшээ абамаар юумэн олон даа, — гээд, ажахын партийна комитедэй секретарь И. Ц. Бадмаев дүршэлтэй малшадаа магтан хөөрэнэ.

Энэ гүүртын хашарагууд ерэхэ жэлдэ гүрэндэ тушаагдаха юм. Тиимэhээ тэдэнээ бүри hайнаар харууhалжа, хүсэ шадалыень буурууланггүй ондо оруулхын тула малшад мүнөө ехэ оролдолго гаргана. Ц. Базаржаповай гүүртынхид үбэлжэлгэеэ hайн бэлдэлтэтэйгээр угтажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой бэрхэ малшадай нэгэн Цырен Базаржапов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Советскэ Союзай ажалшад! Эхэ ороной хүсэ шадалай үндэhэ hуури— [соц]иалис экономикын саашанхи дэбжэлтэ, арад түмэнэй баян дэлгэр байдалай [та]бэришэгүй ургалта хангахын түлөө оролдосотой нэтэрүүгээр тэмсэгты!

(Агууехэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойдо зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан Уряануудhаа).

ХОРИИН АЙМАГТА

ХАРААЛhАНАА УРИДШАЛБА

Сагаан эдеэ элбэгжүүлхын тула жэл бүри хоорондоо мүрысэдэг аймагаймнай совхозууд эдэ үдэрнүүдтэ улам шударгыгаар ажаллажа байна. hүүлэй мэдээгээр, Хүрбын, «Георгиевский», Анаагай совхозуудай hаалишадай дунда мүрысөөнэй эршэ бүри эршэдэжэ, хараалhан зорилгонуудынь болзортоо бэелүүлэгдэнэ. Тусхайлан хэлэбэл, Хүрбын совхоз байгша ондо бүхыдөө 6.370 центнер hү haажа, гүрэндэ тушааха даабаритай байбал, hаяын дүнгөөр 6.474 центнертэ хүргэжэ, түсэбөө 106 процент дүүргэ. Тиигэжэ тус ажахыда hү hаалинь нёдондоной энэ үеынхиhөө 638 центнерээр дээшэлhэн байна.

Тэрэшэлэн «Георгиевский» совхозой hаалишад энэ хугасаа соо хараалагдаhан жэлэйнгээ түсэб сүм бэелүүлжэ, hү hаалияа нёдондоной хиhоо 1.331 центнерээр нэмээгээ. Тус ажахын түрүү hаалишад, Мария Катина, Галина Котенко, Альбина Корнилова гэгшэд жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 1900—1950 килограмм hү абажа, мүрысөөндэ архимлэжэ ябана.

Мүнөө дурсагдагша ажахынуудай hаалишад жэлэй дүүрэтэр үшөө ехэ hү hаажа, Агууехэ Октябриин hайндэрые ажалай эрхим амжалтаар угтахаар хүдэлмэрилжэ байна.

***

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭБЭ

hүүлэй жэлнүүдтэ Хориин шубуунай инкубаторна станциин хүдэлмэрилэгшэд байгша ондо бүхыдөө нэгэ миллион 400 мянган үндэгэ сутлуулжа, гүрэндэ тушааха түсэб хараалhан юм. Тиин hаяын мэдээгээр станциин шубуушад нэгэ миллион 923 мянган үндэгэ Эхэ орондоо эльгээжэ, даабаряа 134 процент дүүргэбэ.

Эндэ түрүү шубуушад Гунга Гатапов, Евдокия Спиридонова, Екатерина Афанасьева гэгшэдэй хубита яhала бии. Ушар иимэhээ, эдэ нүхэднай социалис мүрысөөндэ хододоо шалгаржа, жэншэдгүй эрхим амжалта түйладаг байха юм. Мүнөө шубуунай инкубаторна станциин хүдэлмэришэд ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа, Агууехэ Октябриин hайндэрые ажалайнгаа эрхим илалтаар угтахын түлөө шармайн оролдожо байнхай.

Д. ДОРЖИЕВ,
хүдөө бэшэгшэ

ШЭНЭ ТАСС hӨНИН

ДЭЛХЭЙН ЕХЭ ХУРАЛДААНДА

Уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй гүйсэдкомой ээлжээтэ зүблөөн гурбан үдэрэй туршада Москвада, Союзуудай байшан дотор боложо, эб найрамдалта хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй хүдэлмэри эмхидхэхэ тодорхой асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй генеральна секретарь Ромеш Чандра зүблөөе нээгээ. Даб дээрэхи мэдээнүүдэй ёhоор, хараалагдаhанhаа олон хүн дэлхэйн олониитын түлөөлэгшэд конгрессто хабаадахые хүсэhэн байна. Энэмнай худалдаанда хабаадахые хүсэhэн, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй тоогой талаар урдань үзэгдөөгүй ехэ хуралдаан болохонь, — гэжэ Р. Чандра мэдээсэбэ.

143 ороной, тэрэшэлэн уласхоорондын ба нютаг нютагуудай 121 эмхиин түлөөлэгшэд конгрессто хабаадаха юм. Дүн хамта 3500 гаран делегадууд хабаадахаар хүлеэгдэнэ. Тэдэнэр ерэжэ эхилэнхэй. Политическэ олон янзын хараа бодолтой, элдэб шажан мүргэлтэй зоной түлөөлэгшэд: 1100 шахуу политическэ парти, эмхи ба хүдэлөөнүүдэй делегадууд тэдэнэй дунда бии, — гэжэ Бэлэдхэлэй комитедэй харюусалгата секретарь О. С. Хархардин хөөрэнэ.

Уласхоорондын пресс-центрэй хүтэлбэрилэгшэ П. А. Наумовай мэдээсэhэнэй ёhоор, гадаадын 265 журналист конгрессто хабаадахаар томилогдонхой.

Уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй гүйсэдкомой гэшүүд энэ ехэ хуралдаа үнгэргэхэ тодорхой асуудалнуудые зүбшэлөөд, октябриин 24-дэ хүдэлмэреэ дүүргээ.

(ТАСС).

УЯЛГАНУУД ДҮҮРГЭГДЭЭ

Брянска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд газар тарьялангай продуктнуудые ехээр ургуулжа абаха ба бэлэдхэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ороод, гүрэндэ ороohо таряа, хартаабха ба хмель худалдаха социалис үндэр уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ.

Гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта 170 мянган тонно таряан, 608 мянган тонно хартаабха, 748 тонно хмель оронхой. Энэ область иимэ ехэ хартаабха ба ороohо таряа анха түрүүшынхеэ худалдаба. Эдеэ хоолой ба тэжээлэй ургамалнуудые худалдаха түсэбүүд нилээд үлүүлэн дүүргэгдээ. Гэршүүхэ, бобово ургамалнуудые худалдаха даабари дүүргэгдээдүй байна. Газар тарьялангай продуктнуудые гүрэндэ худалдалга үргэлжэлhөөр.

***

Кабардино - Балкарин АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, газар тарьялангай продуктнуудые ехээр ургуулжа абаха, бэлэдхэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгануудаа дүүргэбэ. Эхэ ороной амбаарта 246 мянган тонно ороohо таряан оруулагдаа. Энэнь арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаhанhаа hураггүй ехэ. Тус республика иимэ ехэ ороohо таряа анха түрүүшынхиеэ худалдаба. Гүрэндөө шэниисэ, шара будаа, кукуруза худалдаха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Гүрэндэ таряа худалдалга үргэлжэлhөөр.

Республикын колхозууд, совхозууд намарайнгаа полевой хүдэлмэри дүүргэхэ, малай үбэлжэлгэ эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ, 1974 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр ургуулжа абаха, бэлэдхэхын тула ехэ оролдолго гаргажа байна.

(ТАСС).

СОЦИАЛИЗМ БА НАЦИНУУД

Москвадахи научна конференци дүүрэбэ

«Социалис нацинуудай хүгжэлтэ ба интернациональна харилсаа холбоон» гэhэн научна конференци октябриин 24-дэ Москва хотодо үргэлжэлөө. Сесси сессеэр хубааржа заседанинууд болоо.

«Социализм ба нацинууд» гэhэн секци хоёр үдэрэй туршада хэдэн элидхэл соносоод, социализмын үедэхи нацинуудай ба национальна харилсаанай теоридо хабаатай шухала асуудалнуудые зүбшэлбэ.

«Социалис нацинуудай нэгэдэл ба харилсаа холбоон» гэhэн секциин заседанинууд дээрэ социалис оронуудай экономическа холбоон, хани харилсаан ба харилсан туhаламсалга тухай, дэлхэйн социалис байгуулалтын нэгэдэл бэхижүүлхэ хэрэгтэ ахадүү оронуудай оруулжа байгаа хубита тухай хөөрэлдөөн болобо.

Гурбадахи секциин хүдэлмэринь ажалшадые интернациональна ёhоор хүмүүжүүлгын асуудалнуудта, социалис нацинуудай соёлнуудые хүгжөөлгэ ба дүтэлүүлгэдэ зорюулагдаа. Социализмын оронуудай, тэдэнэй соёлнуудай бэхижэлгэдэ, интернациональна ба оюун бодолойнь нэгэдэл найрамдалай саашанхи хүгжэлтэдэ хабаатай тон шухала асуудалнууд элидхэлнүүд дотор тайлбарилагдаhан, ажалшадые интернациональна ёhоор хүмүүжүүлхын тула КПСС-эй, бусад ахадүү марксистско-ленинскэ партинуудай ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл шэгжэлэгдэhэн байна. Социалис нацинуудай ба эдэнэй соёлнуудай хоорондын харилсаае хазагайруулдаг буржуазно-националис, маоис, ревизионис ба бусад хархис теоринуудые үгэ хэлэгшэд эрид шүүмжэлээ.

Совет эрдэмтэдhээ гадна, мүн Болгариин, Венгриин, ДРВ-гэй, Кубын, МНР-эй Польшын, Румыниин, Чехословакиин эрдэмтэд секцинүүдэй заседанинууд дээрэ үгэ хэлэбэ.

Пленарна ба секциин заседанинууд дээрэ хоёр үдэрэй турша соо 70 гаран элидхэл ба мэдээсэлнүүд соносогдон зүбшэлэгдөөд, конференци хүдэлмэрээ дүүргээ.

(ТАСС).

[Яр]УУНЫН МАЛШАДАЙ hАЙНДЭР

[...] түб — Гүндэ [...] үдэр хэзээ хэзээ[...] гоёор, hайндэрэй[...] [ш]эмэглэгдэнхэй, үйлсэ[...] үнгэ бүриин тугууд [...], улад зонниие урин [...]дал харагдаха юм. [...] малай заншалта, [...] выставка-аукцион [...]гдэхэ газар бү[...] шэмэглэгдэнхэй. [...] үни хүлеэг[...] [мал]шадай hайндэр — [...] аукцион нээгдэжэ, [...] түрүү үхэршэд [...] совхозой Пүрбэ [...] «Комсомольский» [...] Даша-Дондок Ток[...] гэгшэд аукционой [...] туг үргэжэ намил[...].

[...]-аукционой нээл [...] үгэ хэлэhэн рес[...] госплем-нэгэдэлэй [...] Ж. И. Громов [...] ажахынуудта үсхэ[...] мяхалиг үүл[...] ашаг шэмэ ту[...] [...]рэнгыгээр мэдээ[...] [...]сахан нёдондо [...] аймаг мяхалиг [...] мал худалдажа, [...] түхэригэй сэ[...] оруулаа юм. Тэрэ[...] мянган түхэригыень [...] совхоз оруулhан [...].

[...] дүрбэдэхи [...] аукциондо аймагай [...] хабаадалсажа, бү[...] [...] гаран мяхалиг [...] бүрүү буха, эмэ [...] гунжадые табяа. [...] уяганхай эр[...] [...]рэй малай дун[...] [...]фордско үүлтэрэй [...] «Спутник» гэжэ [...] олонхой анхарал [...]hаараа залуушье [...] мяхалиг бэетэй [...]ууд тус бүреэ 890 [...]грамм шэгнүүр[...].

[...] үүлтэр элирүүлхэ [...]комиссиин шалгаhа[...] [...]р сагаан толгойто [...]рэй үхэрнүүдые [...] «Комсомоль[...] [...] байгша оной [...]кционой нэгэдэ[...] [...] дипломдо хүртэбэ. [...] шатын диплом [...] үүлтэрэй мал [...] Ярууны сов[...] [...]улагдаа. Гадна [...]ьаhан мал соohoo [...] гэгдэhэн «Ком[...] [...]» совхозой казах [...] малаан «Про[...] Ярууны совхозой [...] үүлтэрэй «Мау[...] [...]сэнгын совхозой [...]үлтэрэй «Барта[...] [...]рэтэй бухануд [...] шатын аттестат, [...]льда хүртөө.

[...]-аукционой үн[...] [...]й удаа тосхоной [...] клуб соо аймагай [...] малшадай суглаан [...]. Эндэ «1972 — 1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые элбэгжүүлхэ талаар дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүд, ерэхэ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай» элидхэл хэhэн КПСС-эй райкомой секретарь **Б-М. Ц. Жамсуев** аймагай малшадай түйлаhан амжалта тухай тогтон хэлэбэ. Мүрысөөнэй үедэ олохон коллективүүд хараалагдаhан даабаряа сүм дүүргэхын тула түрүү онол арганууды, дүй дүршэл ажалдаа нэбтэрүүлжэ, hү haaха, малай шэгнүүр нэмээхэ талаар горитой амжалта түйлаа юм. Байгша оной юhэн hарын дүнгөөр аймагай ажахынууд гүрэндэ мяха, hү тушааха түсэб, уялгаяа сүм дүүргээ hэн. Жэшээлбэл, Нарhатын, «Юбилейный» совхозууд, «Дружба» колхоз хараалагдаhан түсэбөө 19—31 процентээр үлүүлээ.

Энэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлэhэн Нарhатын совхозой директор **Д. Д. Дамеев** жэлэй дүүрэтэр үшөө 1.100 центнер hү тушааха арга боломжотой байhанаа дуулгаа. Харин энэ үбэлжэлгын үедэ hү hаалияа нёдондоной энэ үеынхиhөө 27 процентээр дээшэлүүлхэ зорилготой. Ушар иимэhээ тус ажахын hаалиин гүүртэнүүдтэ ажалынь hайнаар эмхидхэгдэнхэй, мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй юм. Тусхайлан хэлэбэл, Каменкын фермэ жэлэй туршада үнеэн бүриhөө 2230 килограмм hү hааха даабаряа уридшалан дүүргэжэ, 9 hарын туршада үнеэн бүриhөө 2325 килограмм hү абаа.

Гэхэтэй хамта тус аймагта ажалай түрүүшүүл олон юм. Тэдэнэй нэгэн үнинэй hаалишан **М. Батомункуева** зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, түйлаhан амжалта тухайгаа hонирхолтойгоор хөөрөө. Нёдондо энэ нүхэрнай үнеэн бүриhөө 2.640 килограмм hү haahан haa, мүнөө 3 мянганай дабаанда хүрэхэ хүсэлэнтэй. Тиихэдэ мал шахан таргалуулха гүүртэнүүдэй дунда мүн лэ мүрысөөнэй эршэ улам шангадажа, ажалай түрүүшүүл элирүүлэгдээ. Жэшээлбэл, үүсхэл гаргаhан Нарhатын совхозой үхэршэд А. Степанов, Ц-Д. Ширапов, «Комсомольский» совхозой Н. Верещагин, А. Бубеев, П. Рабданов гэгшэд зунай бэлшээриин үедэ үхэрнүүдээ hайнаар манажа, шэгнүүрыень ехээр нэмээгээ. Аймагай ажахынууд ганцашье hү, мяха ехээр абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ бэшэ, мүн байгша ондо ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл горитой хоноор бэлэдхэжэ абаа. hүүлэй дүнгөөр аймагта бүхыдөө 134.700 центнер үбhэн hурилэгдөө. Хэрбээ нёдондо 35.900 тонно силос дараhан haa, мүнөө 50.730 тонно даража абаа. 3.400 тонно сенаж даража, яhала ехэ тэжээл бэлэдхээ. Иигээд байхада тус аймагай ажахынууд ерэхэ жэлдэ бүри ехэ амжалта түйлаха дүүрэн аргатай болоод байна.

Энэ зүблөөндэ гурбадахи кварталай дүнгөөр шалгарhан Нарhатын совхоздо партиин райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдаа. Хоёрдохи hууридa гараhан «Юбилейный» совхоз мүн лэ мүнгэн шанда хүртөө.

Удаань түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ ажалдаа эрхим амжалта түйлажа, онсо шалгарhан малшадта гүрэн түрын хайра шагнал — орден, медальнууд барюулагдаа. Онсо шалгарhан ахалагша хонишон Д. Цыбиков (Нарhатын совхоз), hаалишан М. Батомункуева (Ярууны совхоз) гэгшэд Ленинэй орденоор, Нисэнгын совхозой хонишон С. Бальжинимаева, «Юбилейный» совхозой хонишон М. Бурлакова, «Коммунизм» колхозой хонишон Ц. Дагбаев, Витимэй совхозой үхэршэн Д. Жигмитов, Ярууны совхозой директор Б. Жамсуев гэгшэд Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа. Бүхыдөө аймаг соо 32 түрүү малшад СССР-эй орден, медальда хүртэhэн байна. Иигэжэ Ярууны малшадай hайндэр баяр ёhололой оршон байдалда үнгэргэгдэбэ.

Г. СТОЛЯРОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Ярууны совхозой түрүү hаалишан М. Батомункуева. 2. Ж. И. Громов Ярууны совхозой директор Б. Жамсуевта выставка-аукционой диплом барюулжа байна.

Авторай фотонууд.

Шиидхэхы жэлэй социалис уялгын дүүргэлтые шалганабди

ЯАХАДАА ХОЁР ОНДООБ?

Жэлнай дүүрэхэ тээшээ дүтэлжэ, ажахынуудта мүрысөөнэй дүн согсологдохо. ямар бригада, фермын хэр хүдэлhэниие хаража үзэхэ саг ерэбэ. Хэрбээ түсэб, даабариин дүүргэгдээгүй hаань, тэрэнэй гол шалтагааниие элирүүлхэ, саашадаа тэрэ дутагдалыень дабтахагүйн тула эртээнhээ хэмжээ абаха хэрэгтэй ха юм.

«Авангард» колхоз аймаг соогоо hү hаалгаар гээгдэнги ажахынуудай нэгэн гэжэ тоологдодог. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай ажахынуудай hаалиин бүхы 40 гаран фермэнүүдэй гушаад гаранайнь юhэн hара соо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1700—2000 гаран килограмм hү hаагаад байхадань, тус колхозой Барыкино тосхоной фермэ үнеэн бүриhөө 1603 килограмм, харин Харитоновско фермэнь бүришье бага, миил 1108 килограмм hү hаагаа.

Эдэ хоёр фермэ тон адли байдалтай. Имагтал Барыкинайнь фермын үнеэд 30 толгойгоор олон. Барыкино тосхоной фермые түрүүшүүлэй тоодо оруулха аргагүйшье haa, нүгөөдэ фермэдээ орходоо hураггүй ехэ hү haahан болоно бшуу. Эндэ зарим hаалишадынь, жэшээнь, Тамара Мартышина жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 1862 килограмм hү hаагаад, малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ шалгаржа, «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагдаа. Мүн hаалишад Н. Черных, Л. Н. Булдакова гэгшэд бахал муу бэшэ үрэ дүн түйлангхай. Харин тиихэдэнь Харитоновско фермын hаалишан Анна Андреева үнеэн бүриhөө 828 килограмм hү hаагаа гэхэ гү, али түрүү hаалишадhаа аяар 1000 килограммаар бага hү hаагаа. Энээниие тайлбарилхын тула олон үгэ хэлэhэнэйшье үлүү болоно.

Теэд тон адли эрхэ байдалда байгаад, эдэ хоёр фермын үрэ дүн юундэ иимэ тад ондооб?

Харитоновско фермэ ошожо, бодото байдалыень харахада, гээгдэлдэ ороhонойнь шалтагаан гол түлэб элиржэ үгэнэ. Эндэхи үнеэд мүнөө хүрэтэр хээрэ адуулагдажа ябаhаар. Малай тэжээл буйлуулха кухнинь хүдэлнэгүй. Байрань заhабарилагдаа, дулаалагдаагүй, досоохи шэбхэ шабааhаниинь сэбэрлэгдээгүй дээрэhээнь үнеэд hүниндөө задагай хорёо соо хононо. Ажалай эмхидхэлэй муу дээрэhээ энэ фермэдэ мүнөө хүрэтэр үбhэ тэжээл зөөгдөөгүй байха юм.

— Үшөө дулаан байна ха юм. Хээрэ малай оложо эдихэ юумэн бии. Мүнөөнhөө үбhэ тэжээлээ эдюулжэрхёод, үбэлдөө хайшан гэхэ бибди, — гэжэ фермые даагша Н. Т. Черных улаан хэлэтые урдаа оруулхаар бэшэ.

Үнэндөө намар-үбэлэй үедэ hү ехээр абаха гээл haa, мүнөө үнеэдтэ үбhэ тэжээл hайса эдюулхэ, зүбөөр hааха хэрэгтэй ха юм. Энэ колхоздо үбhэ, силос, сенаж, куузику, талха таряанай зүйл нёдондонойхиhоо hураггүй ехэ бэлэдхэгдэнхэй. Тиимэhээ үнеэдтэ дүүрэн хэрэгтэй рационоор үбhэ тэжээл эдюулхэ арга боломжо гүйсэд бии.

— Имагтал үбhэ тэжээл hайса эдюулhэнэй ашаар мүнөө үнеэдhээ hү ехээр абанабди. Бүри октябриин эхеэр тэжээл буйлуулха кухнияа хүдэлгэжэ, үнеэдтэ талха таряанай зүйл, hолоомо эhээжэ эдюулдэг, куузику, сенаж нормын ёhоор үгэдэг боложо эхилээ hэмди. Тэрэнэй ашаар лэ бүхы 160 гаран үнеэдhээ 800 гаран килограмм hү үдэр бүри hаанабди. Энээнээ ойрын үдэрнүүдтэ 1000 килограммда хүргэхэмнай, — гэжэ Барыкинай фермые даагша И. З. Грудинин хэлэнэ.

Бүхы дээрээ «Авангард» колхоз гүрэндэ hү худалдаха юhэн hарынгаа түсэб дүүргэжэ шадаагүй, даабариhаа 200 центнерээр бага hү тушаагаа. Жэлэй дүүрэтэр үлэhэн саг соо hү hааляа эрид дээшэлүүлжэ, дутуу үгэhэн үриеэ хүсөөхэ, түсэбөө заабол дүүргэхын тула колхозой правлени, партком гээгдэлдэ ороhон фермэдээ онсо анхарал хандуулха ёлотой [...].

А. НАГАСЛАЕВ.

Барилгын хүдэлмэрилэгшэд! Шэнэ барилгануудые хаһа саг соонь ашаглалгада оруулха ябадал шууд тү[...] ты! Барилгын эрхим шанарай түлөө, үнынь хямдаруулхын түлөө тэмсэгты!

(Агууехэ Октябрин социалис революциин 56 жэлэй о[...] зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уриануудһ[...])

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА БА МАСТЕР

Республикын мастернуудай, прорабуудай зүблөөнһөө

Барилгын управлени, трестнүүдэй, барилга-хабсаралгын управлениинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар октябриин 18—19-эй үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэһэн барилгын мастернуудай, прорабуудай зүблөөн дээрэ республика доторхи капитальна барилгые эрхилэлгын асуудалнууд, тэрэнэй мүнөө үеын байдал, хүгжэлтын саашанхи зорилгонууд тухай ехэ хөөрэлдөөн болобо.

Элидхэл хэһэн партиин обкомой хоёрдохи секретарь **К. М. Продайвода**, элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн нүхэд арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ капитальна барилгын удха шанар тухай, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэбэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай тэмдэглээ.

— Капитальна барилга республикымнай арадай ажахын шухала һалбаринуудай нэгэн болонхой, — гэжэ элидхэлшэ К. М. Продайвода тэмдэглэбэ. — Капитальна барилгада жэл ерэхэ бүри ехэ мүнгэ зөөри һомологдоно. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын 2,5 жэлдэ 575,2 миллион түхэригэй капитальна һомолого хэрэглэгдээ, 407 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдээ. Энэнь наймадахи табан жэлэй түрүүшын хахадтай сасуулхада, 1,6 дахин ехэ юм.

1973 ондо капитальна барилгада 273 миллион түхэриг һомологдоо. Энэ мүнгэн зөөреэр үйлэдбэриин барилганууд, гэр байра, һургуули, үхибүүдэй эмхи зургаанууд, больница, клубууд баригдана. Байгша оной капитальна барилгын онсо илгаань гэхэдэ, урдын жэлнүүдэйхиһээ һураггүй олон гол фонднууд ашаглалгада тушаагдахаар түсэблэгдөө. Хэрбээ нёдондо 176,4 миллион түхэригэй гол фонднууд тушаагдаһан байбал, энэ жэлдэ 322 миллион түхэригэй хэмжээндэ хүргэгдэхөөр хараалагданхай.

Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинат, хүүргэнүүдэй металл зүйлнүүдэй завод, ЛВРЗ-гэй механическа цехүүд, Кабанскын нугаһанай фабрика, малай байранууд, зургаан һургуули, үхибүүдэй 16 эмхи зургаан болон бусад барилганууд дүүргэгдэхэ ёһотой юм.

Барилгашад капитальна һомололго хэрэглэхэ жэлэй түсэбые 65,0 процент, үнгэрһэн юһэн һарын түсэбые 89,7 процент дүүргэһэн байна. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэри абажа харахада, жэлэй түсэб юһэн һара соо 71,3 процент дүүргэгдээ. Капитальна барилгын ехэ гээгдэлдэ ороһые эдэ тоонууд гэршэлнэ. Республикымнай арадай ажахыда ехэ удха шанартай томо барилганууд — Сэлэнгын ЦКК, ЛВРЗ-гэй цехүүд, мүн үйлэдбэриин бусад зарим барилганууд, малай байранууд хараалагдаһан саг болзор соогоо ашаглалгада тушаагдаагүй. Гэр байра, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай барилга ехээр унжагайруулагдана.

Буряадай барилгын управлени, тэрэнэй 2-дохи, 4-дэхи СМУ, Галуута-Нуурай ГРЭС-эй барилгын управлени, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлени, 34 дэхи мостоотряд, «Бурятцелинстрой» трест, тэрэнэй мэдэлэй 466-дахи, 933-дахи нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннонууд барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэбөө дүүрэнэгүй. Барилгын хэдэн организаци нёдондоной энэ үеынхиһөө һураггүй бага барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэһэн байна.

Байгша оной түсэб, социалис уялгануудаа дүүргэхын, гээгдэлээ усадхахын тула яаралтай хэмжээ абаха шухала. Энэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдаһан бүхы барилгануудые дүүргэхэ арга боломжо бии. Республикымнай барилгын организацинууд хүдэлмэришэдөөр дутаалданагүй. Хүшэр ажал механизмуудай хүсөөр бүтээхэ эрхэ байдал байгуулагдаа. Барилгын организацинуудта шэнэ техникэ, механизмууд олошоржо, һүүлэй долоон жэлэй туршада барилгые механизмуудаар хангалга нэгэ хүндэ хубаажа харахада, хоёр дахин дээшэлээ гэхэ гү, али 13 барилгашан бүхэндэ нэгэ механизм хүртэдэг болоо. Энэнь ороной дунда зэргын хангалгатай адли юм.

Шэнэ барилгануудые һайнаар бүтээхэ, саг болзор соонь ашаглалгада тушааха бусад арга боломжонууд байгуулагданхай. Проектно-техническэ документацияр, барилгын материалнуудаар хангалга һайжарна. Барилгые индустриальна аргаар эрхилхэ өөрын үйлэдбэриин баазанууд управлени, трестнүүд болон бусад барилгын томо организацинуудта бии болоо байна.

Тиимэ ямар шалтагаанһаа капитальна барилга гээгдэлдэ ороо?

Үйлэдбэриин ба ажалай эмхидхэлэй муу, бии байгаа

Зүблөөндэ хабаадагшад Улаан-Үдын Советскэ районго баригдаха универмагай проектые хаража байна.
С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

техникэ, механизмуудай хүсэд ашаглагдахагүй байһан ушарһаа имэ байдал тохёолдоо гэжэ элидхэлшэ ба үгэ хэлэһэн нүхэд онсо тэмдэглээ.

— Республикымнай барилгын эгээл томо организаци болохо Буряадай барилгын управлени ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргэнэгүй, — гэжэ элидхэлшэ нүхэр Продайвода шүүмжэлбэ. Энэ даабаринь юһэн һара соо 82 процент дүүргэгдээ. «Бурятцелинстрой» трест түсэбэй ёһоор ажалай бүтээсые 22 процент дээшэлүүлхэ аад, оройдоо 7 процентээр дээшэлүүлһэн байна. Барилга-хабсаралгын 834-дэхи, 397-дохи поезднууд энэ даабаряа мүн лэ дүүргэнэгүй.

Ажалай эмхидхэлэй муу ушарһаа хүдэлмэриин саг дэмы ехээр хаягдана. Барилга муугаар бүтээгдэжэ, хожомынь голодоһоёо усадхаха, хэһэн ажалаа дахин хэхэ ушар яһала олон гарана. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэнэгүй, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэб дүүргэгдэнэгүй.

Үйлэдбэриин болон ажалай эмхидхэл һайжаруулха, барилгын организацинуудай ажал зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ мастернуудай дүүргэхэ үүргэ тон ехэ. Дунда шатын эдэ хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриие эмхидхэгшэд, түсэбэй дүүргэлтын, шанарай түлөө харюусаха ёһотой тушаалтан болоно. Мастернууд сэхэ үйлэдбэри дээрэ, хүдэлмэришэдэй дунда ажаллана. Тэдэнэй хүтэлбэри доро барилга хэгдэнэ. Тиимэһээ барилга хэр һайнаар хэгдэнэб, барилгашадай ажал хэр эмхидхэгдэнэб, барилгын материал хэр зүбөөр гаргашалагданаб гэжэ мастернууд һайн мэдэхэ, тэдэнэй түлөө харюусаха ёһотой.

Өөһэдынгөө үүргэ, харюусалга мэдэрээд, тэрээндэ хүрэмөөр ажалаа эмхидхэдэг мастернууд республикымнай барилганууд дээрэ яһала олон. Барилгын организацинуудта хүдэлдэг 2700 гаран инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй 34 гаран процентнь сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажаллана. Барилгын ажал эмхидхэдэг прораб, мастернуудай олонхинь тусхай бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй зон юм.

Тэдэнэй мэргэжэл шадабари, тусхай бэлэдхэл дээшэлүүлхэ һуралсал олон организацинуудта эмхидхэгдэнхэй. Мастер, прорабууд шадабаряа дээшэлүүлхын тула тусхай курснуудта эльгээгдэнэ. Имэ тушаалтай олон хүдэлмэришэд ажаллажа байгаад һуралсаха арга боломжотой. Буряадай барилгын управленидэ, «Бурятцелинстрой» трестдэ дунда шатын эдэ хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсал муу, бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Харин «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда ёһотой анхарал хандуулнагүй.

Барилга-хабсаралгын управлениин, участогуудай бригадирнууд, мастернууд зүблөөн дээрэ үгэ хэлэжэ, ажалдахи дутагдалаа усадхаха замуудые элирүүлээ.

— Манай коллектив һаяхан эмхидхэгдэбэшье, урдахи зорилгоёо дүүргэхэ гэһэн һанал хүсэлтэйгөөр ажаллана, — гэжэ 162-дохи ПМК-гай начальник **А. М. Ермолаев** мэдүүлбэ. Кабанскын нугаһанай фабрикые бодхожо байгаа энэ коллектив жэлэй даабариие уридшалан дүүргэхэ арга боломжотой. 900 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэбөө 1 миллион түхэригтэ хүргэхэ байһанаа коллектив мэдүүлээ. Мастернууд табан хоногой графигаар ажалаа эмхидхэнэ. Графигай ёһоор юунэй хэгдэхэ байһан, бодото дээрэ хэды зэргын ажалай хэгдэһэн, хэды зэргын материалай алмадаһан тухай тэдэнэр тоосодог юм. Имэ график һайн үрэ дүн харуулна. Барилгын шанар шалгаха проект, чертежэй хэр зүбөөр бэелүүлэгдэһые хинаха арга олгоно. Мастернууд 3—4 объект даажа абаад, тэдэнэй түлөө харюусана.

Мастернуудай, прорабуудай ажалай эмхидхэлэй дутагдалнууд тухай Социалис Ажалай Герой, 1-дэхи СМУ-гай бригадир **Б. А. Полторацкий** тогтон хэлээ. Барилга дээрэ ажалладаг мастернуудай ажал муугаар эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр материалаар участок, бригаданууды хангаха гэжэ бодомжолһоор, иишэ тиишээ хонходоһоор байтараа, ажалай үнэтэ сагые дэмы гээнэ гэжэ хэлэбэ.

— Манай бригада Злобиной бригадын дүй дүршэлые халан абалсаха гэжэ шиидэһэн байгаа, — гэжэ нүхэр Полторацкий тэмдэглээ. Теэд материалаар дуталдадаг, договорой дүүргэгдэдэггүй ушарһаа энэ булюу һайн арга хэрэглэжэ шаданагүйбди. Барилгые эхинһээнь абаад, бэлэн болотор хэхэ гээшэ тон һайн хэрэг. Бригадые эмхитэй гуримтай, эбтэй эетэй болгохо арга олгоно. Договорой ёһоор ажалладаг барилгашад материал, техникэдэ эзэн ёһоор хандана. Барилгые һайнаар, түргэнөөр, хямдаар хэхэ гэжэ оролдоно. Теэд СМУ-гай хүтэлбэрилэгшэд, энэ түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ, барилгын материалаар барилгашадые таһалгаряагүйгөөр хангаха хэмжээ абанагүй гэжэ тэрэ шүүмжэлээ.

Бригадынгаа барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ табан жэлэй даабариие 3,5 жэл соо дүүргэхэ уялга абаад, юу хэжэ, бүтээжэ байһан тухайгаа барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын бригадир **В. Ц. Санданов** хөөрэжэ үгэбэ. Бригада хүүргэнүүдэй металл хэрэгсэлнүүдэй завод бодхолсожо байна. Энэ жэлэйнгээ түсэбые 8 һарын туршада дүүргэө. Хамаг юумэн ажалай эмхидхэлһээ эхитэй гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ. Олонхи барилгашад 2—3 мэргэжэл шудаланхай. Барилгын материалай саг соогоо асарагдаагүйшье хада, тэдэнэр миин байдаггүй, ямар нэгэ мэргэжэлээрээ ондоо ажал дүүргэдэг юм.

— Городоо, һуурин тосхонуудые гоё һайхан, болбосон түхэлтэй болгохо гэһэн хүндэтэй зорилгоёо эрхимээр дүүргэхые бидэнэр, барилгашад, оролдохо ёһотойбди, — гэжэ 1-дэхи СМУ-гай бригадые даагша **Л. Н. Кузнецова** мэдүүлбэ.

Теэд барилгын талмайнууд дээрэ ажал һайнаар эмхидхэгдээ гэхын аргагүй. Олон дутагдал бии байһаар. Барилгые техническэ эрилтэһээ хазагайруулха ушар дайралдана. Сантехническэ хүдэлмэриин саг соогоо хэгдэдэггүй ушарһаа бүтээгдэһэн барилга дахинаа һандаргаха, штукатур, шэрдэлгэ хэһэнэй һүүлээр уһа дамжуулха хоолой хабсаргаха ушар гарадаг. Имэ байдал юунһээ болоноб гэхэдэ, бүхы ежал һайнаар түсэблэгдэнэгүй гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

«Бурятцелинстрой» трестын 1010-дахи ПМК-гай главна инженер **Н. Л. Николаев** барилга дээрэ мастер, прорабуудай дүүргэхэ ехэ үүргэ тухай тэмдэглээд, энэ талаар колоннодо юунэй хэгдэжэ байһан тухай хөөрэбэ. Бригадна подряд үйлэдбэридэ ехэ аша туһатай. Теэд тэрэниие халан абалсахын, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тула материальна һайн бааза хэрэгтэй. Имэ бааза байгуулха талаар ехэ ажал хэхэ шухала.

Барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын мастернууд болон прорабуудай ажалай эмхидхэл тухай прораб **А. Г. Шабаганов** хөөрэжэ үгөө. Һара бүхэнэй эхиндэ мастерскэ участогуудай ажал согсологдожо үзэгдэдэг. Түсэбэй дүүргэлтэ, барилгын шанар шалгагдана. Бии байгаа дутагдалнууд элирүүлэгдэнэ. Тиигэжэ һарын даабари-наряд үгтэдэг. Мастер, прорабууд даабари-нарядай ёһоор ямар ажал хэхэ, юу бариха байһанаа мэдэжэ, субподрядна организацинуудтай холбоо байгуулжа, ажалые удаа дараалан зүбөөр эмхидхэхые зүбшэнэ. Мастер, прорабууд техническэ документацитай танилсана, хэрэгтэй болохо материал захижа асаруулна, хараалһан ажалаа саг соонь дүүргэхыень субподрядна организацинуудһаа эрилтэ хэнэ.

Мастернууд капитальна барилга эрхилхэ шиидхэхы хүсэн юм гэжэ Буряадай барилгын управлениин главна инженер **Л. М. Людалун** тэмдэглээд, иигэжэ хэлээшээ баримталһан хэдэн жэшээнүүдые дурдан харуулаа. Мастер сэхэ үйлэдбэри дээрэ, барилгашадай дунда ажаллана. Тиимэһээ барилгашадай һанал бодол һайн мэдэхэ ёһотой. Мастерай уялга олон янзын. Харин гол уялгань гэхэдэ, үйлэдбэриие эмхидхэгшэ, хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлэгшэ байха ёһотой. Энэ уялгаяа бодотоор дүүргэдэг мастернууд үйлэдбэридэ үсөөн бэшэ юм.

Буряадай управленидэ 112 мастер, прораб ажаллана. Тэдэнэй олониинь үйлэдбэрээ һайн мэдэдэг, хүдэлмэришэдэй ажал зүбөөр эмхидхэдэг байна. Гэр барилгын комбинадай мастер Н. М. Любовников, 1-дэхи СМУ-гай мастер Виктор Гончаренко болон бусад зарим мастернуудай даадаг участогууд түсэбөө, социалис уялгануудаа һара бүхэндэ дүүргэнэ. Тэдэнэр участогай ажал һайнаар эмхидхэжэ, амжалта туйлана. Тиихэтэй хамта управлениин организацинуудай ажалда горитой дутагдал бии. Барилгын материал үлүү ехээр гаргашалагдана, техникэ, механизмууд миин байлгагдана. Мүн барилга үшөө олон ушарта муугаар хэгдэнэ. Управлени капитальна һомололго хэрэглэхэ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэбөө дүүргэнэгүй. Эдэ бүгэдые богони болзор соо зайсуулха, түсэбөө заатагүй дүүргэхэ хэмжээ бэелүүлхэ гээшэ бүхы управлениин коллективүүдэй, мастер, прорабуудай, барилгашадай нангин уялга болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Мастернуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ һанамжанууд тухайгаа партиин Сэлэнгын райкомой секретарь **В. М. Горлов** хэлээ. Мастернуудые түрүү дүй дүршэлэй жэшээ дээрэ һургаха хэрэгтэй гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Тиихын тула тэдэнэй һуралсал һайнаар эмхидхэхэ шухала. Мүн барилгын мастернууд зарим промышленна предприятинуудтахи мэтэ өөһэдын тусхай хубсаһатай гү, али тэмдэгтэй байха ёһотой. Тэдэнэй үйлэдбэриие эмхидхэгшэ, хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлэгшэ гэһэн үүргэеэ бодотоор дүүргэхын тула материалаар участогуудые хангаха уялгаһаа сүлөөлхэ хэрэгтэй.

Барилгашадай, тэдэнэй ажал эмхидхэдэг, шалгадаг мастернууд, прорабуудай проектын эрилтэ наринаар сахидаг болохые «Бурятгражданпроект» институдай директор **Н. И. Гаврилюк** уряалба. Проект сахяагүй дээрэһээ элдэб голодоһон гаргагдана, барилга муугаар хэгдэнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэһэн байна.

Сэлэнгын ЦКК-гай парткомой секретарь **Г. Ф. Елизов**, «Востокцелинмонтаж» трестын 914-дэхи СПМК-гай начальник **А. Н. Белошапкин**, «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй Загарайн колхоз хоорондын организациин мастер **Д. В. Цынгуев**, гэр барилгын комбинадай мастер **Ю. А. Петров** зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

С. БАРДАМОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) — барилга-хабсаралгын доловдохи управлениин участогай мастер **И. Ф. Любчик**, мастер **Н. М. Ипатова**, бригадир **В. Н. Муха**, штукатур-малярнуудай бригадын бригадир **Г. Н. Стрычкова** ба 163-дахи ПМК-гай мастер **Н. М. Коркин** гэгшэд зүблөөнэй үедэ.
С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

СЫКТЫВКАР. Республикын партийна болон комсомольско организац[...] 5.500 пропагандистнар политическэ болон экономическа һуралсалай хэш[...]дые үнгэргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Инта, Воркута гэжэ шахтёрнуудай хотонуудай пропа[...]нар техническэ пропагандын кабинет соо. Зүүн гарһаа — Светлана Цымар, [...]тическэ гэгээрэлэй байшангые даагшын орлогшо Владимир Захаров, Д[...]щина ба Леонид Соснин.
ТАСС-ай фотохро[...]

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ПАРТИИН РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

Хурамхаан тосхондо КПСС-эй райкомой пленум һаяхан боложо, аймагай партийна ээлжээтэ XVI конференци зарлаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна. Тус асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Дагбаев К. Д. мэдээсэл хэбэ.

Аймагай партийна [...]ференциие байгша он[...]риин 21-дэ зарлах[...] шиидхэбэри пленум д[...]гэн дуугаар баталагд[...]

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ЗҮБШЭГДӨ[...]

Аймагай колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба главна мэргэжэлтэдэй зүблөөн боложо үнгэрбэ. Газар тарялан дээрэхи намарай бүхы хүдэлмэринүүдые хурдан түргэнөөр дүүргэхэ, гүрэндэ газар тарялангай ба мал ажалай продукцинуудые худалдаха талаар түсэб, уялгануудай дүүргэлгэ, ниитын адууһа малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ тухай асуудалнууд зүблөөндэ хабаадагшадай үзэмжэдэ табигдаа. Аймагай Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүдөө ажахын управлениин начальник В. Е. Плеханов, хүдөө ажахын продукци бэлэдхэхэ, шанарыень шалгаха гүрэнэй главна инспектор Ж. В. Гармаев гэгшэд дээрэ дурсагдаһан асуудалнуудаар зүблөөн дээрэ элидхэл хэһэн байна.

Эндэхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсажа, һанамжа дурад[...]халнуудые оруулаа. [...] райкомой нэгэдэхи с[...] нүхэр Дагбаев К. Д[...] дээрэ дэлгэрэнгы үгэ [...] гүрэнэй түсэб, социали[...]нуудые заатагүй [...] ниитын адууһа мал[...] жэлгэдэ һайнаар бэлд[...]далнуудта онсо анхар[...]дуулба.

Б. ДАРМ[...]
КПСС-эй рай[...]
таһагые да[...]

«БУРЯАД ҮНЭНДЭ» бэшэһэнэй һүүлээр

«ЖУРАМАЙ ҺУЛАДАҺАНҺАА»

Иимэ гаршагтай корреспонденци манай газетын сентябриин 16-най номерто толилогдоһон байгаа. Кабанскын аймагай Оймороймой совхоздо ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгын үедэ машина, техникэ бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана, эбдэрһэн техникэ түргэн заһабарилха талаар саг соогоо хэмжээн абтанагүй. Тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри унжагайруулагдана гэжэ тэрэ корреспонденци сос шүүмжэлэгдэһэн юм.

Энэ корреспонденциин мүрөөр хэмжээ абахын тула КПСС-эй Кабанскын райкомдо редакци хандаа һэн.

«Тус корреспонденци Ойморой совхозой дирекциин, партийна комитедэй, профсоюзай рабочкомой хамтын заседани дээрэ харагдажа, баримтануудынь булта зүб гэжэ мэдэрэгдээ. Силосэй ургамалнуудые хуряадаг комбайнуудые, мүн бусад техникэ түргэн заһабарилха талаар зохихо хэмжээн абтаһан байна. Тиихэдэ силос, таряа хуряалгада хүдэлгэгдэжэ байһан техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглада[...] тула ажалай эмхидхэ[...]руулагдаа, механиза[...] социалис мүрысөөн ё[...]тэлбэрилэгдэдэг болоһ[...]

Социалис мүрысөө[...]гүүд таба-табан хон[...]сологдожо, эрхимлэ[...]шадтань улаан вымпе[...]рюулагдана, совхоз[...]циин, парткомой, п[...] рабочкомой зүгһөө [...]гын телеграмма гэр[...] гээгдэдэг болонхой.

Совхоздо тэжээл [...]гын хүдэлмэри дү[...] 17.497 центнер үбһ[...] тонно силос бэлэ[...] байна. Аймагай аж[...] тэжээл бэлэдхэлгын[...] хуряалгын ябаса ту[...]дал партиин райком[...]тэ пленум дээрэ зүб[...]сэгдэһэн байна» гэж[...] райкомой нэгэдэхи [...] нүхэр Титов В. И. [...]мэдээсэбэ.

Хонидые урэжүүлгэ—харюусалгатай хүдэлмэр[...]

ҺАЙНААР, ТҮРГЭНӨӨ[...]

Энэ совхоздо хонин ажалынь ашаг олзотой һалбари боложо тогтонижоһоор хэдэн жэл болобо. Тиимэһээ хонин һүрэгөө олошоруулжа, тарган мяха, торголиг нооһо ехээр абадаг болохо, энэ һалбариһаа ородог ашаг үрые улам дээшэлүүлхын тула «Одон» совхозой дирекци, партком, хонишод һүүлэй үедэ ехэхэн оролдолго гаргана. Нэн түрүүн эхэ хонидой отаранууд ажахын тоосоондо оруулагдажа, ахалагша хонишодоор коммунистнууд, комсомолшууд, ажалша бэрхэ хүнүүд томилогдоо.

Хонин бүриһөө хурьга абажа, зуутанай зэргэдэ жагсадаг түрүүшүүл ажахыда улам олошорно. Жэшээнь, Д. Д. Дамдинов. Ажалай Улаан Тугай орденто Н. Б. Дамдинов болон бусад аймаг соогоо сууда гаранхай.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальда хүртэһэн ахалагша хонишон В. Э. Цырендоржиевай, совхозойнгоо хонин һүрэг олошоруулгада хори гаран жэлдэ ажаллаһан Ц. Ж. Жаповай отаранууд Нарһан гэжэ газарта түбхинэнхэй. Байра байдалынь һайн, үбэлжэлгэдөө түгэс бэлданхай. Хонидынь тобир тарганууд.

— Үбһэ тэжээлээр дутамаг байһан үнгэрэгшэ үбэлжэлгэ малшадта ёһотойл шалгалта боложо үгөө. Гүрэнһөө үгтэһэн туһаламжын ашаар ямаршьегүй ондо орогдоо гээшэ. Зуунһаа 88 хурьга, хонин бүхэнһөө 2,3 килограмм нооһо абажа, уялтаяа дүүргэжэ шадаһандаа баяртайбди. Зун, намартаа бороо хуратай байжа, бэлшээри тон һайн байба. Хониднай түргэн таргалаа. Сентябриин 16-һаа урэжүүлжэ захалаабди. Мүнөө һүүлшын бүлэг хонид урэжүүлэгдэжэ байна, — гэжэ ахалагша хонишон Владимир Эрдынеевич хэлэнэ.

Совхозой хонишод урэжүүлгээ хэндэшье найдадаггүй, өөһэдөө хэдэг. Энэ жэлдэ тэдэнэр искусственна урэжүүлгэдээ шэнэ арга хэрэглэбэ. Хонид станогто оруулагдангүй, газарһаа 60 сантиметр үндэрөөр түхеэрэгдэһэн саха дээрэ хүндэлэн хэбтүүлэгдэнэ. Тиихэдээ урдахи хоёр хүлөөрөө газар гэшхээд байха юм. Имэ аргаар үдэртөө гурбан хүн 30—40 хони һаадгүй урэжүүлнэ. Энэ аргын һайн талань хадаа урэжүүлгын шанар һайн байхаһаа гадна, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлдэг гэжэ хүдөө ажахын управлениин ахалагша зоотехник К. А. Торгашин тайлбарилна. Түүнэдэ энэ арга түрүүшынхеэ «Одон» совхозой хонишод хэрэглэбэ.

Ажахын эхэ хонидой 22 отарада харууһалагдадаг 12.000 хонид, бөөэ хүсэһэн түлгэнүүд 30—35 үдэр соо искусственна аргаар урэжүүлэгдэжэ дүүрэхээ байна. Совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитет шухала энэ кампаниия богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тулада хонишо[...] эмхидхэлэй, полити[...]хэн хүдэлмэри ябу[...]териальна болон [...] урмашуулгын гури[...] түлбэри шэнээр зо[...] хонишодто хүргэгд[...]

Мүнөө хонишод [...]дөө үбһэ тэжээл з[...]ра байдалаа дулаа[...] забда тухагүй. 14[...]лээ хонишоноор [...] байһан Д-Ц. Мунку[...]рын хорёо соо 5[...] жэрылдэн харагд[...]ра байдалынь [...] гэдөө эртээнһээ бэ[...]

— Нэгэ ажалай [...] сээр, һүгөөдэнь [...] ерээд байха. Хони[...] дүрбэн сагта ходо[...] хүдэлдэг ха юм. [...] жэлдэ ногооной у[...] байжа, хүсэд хүрэ[...] абтаа. Өөһэдынгө[...] 17 һүритэй боло[...] Отара бүхэндэ 10 [...]лёнко үгтэнхэй. Ур[...] һайн. Тэрэнээ газа[...]жэ байнабди. 50[...] эхэ хонитойбди. Е[...]дэ зуунһаа 95-һ[...] бэшэ хурьга, хони[...] 3 килограммһаа б[...] нооһо абаха гэһэн [...]бди. Хэлэһэндээ х[...]лада оролдохол бай[...] гэжэ Дашацырен [...] хөөрэнэ.

Ажахын алиш[...]нуудта хүрэхэдэ, [...]гын һүүлээр үба[...] бэлдэлгын хүдэлм[...] дундаа ябажа бай[...]

Б. ЖАМ[...]
мана[...]
Мухар-Шэбэрэй [...]

„КООПЕРАЦИ—СОЁЛОЙ АСАРИ ЕХЭ УГ БАЯЛИГ МҮН..." В. Ульянов (Ленин)

Манай республикын түрүүшын кооперативна эмхи — Буркоопсоюзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе Буряадаймнай ол олниитэ мүнөөдэр үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Хүдөөгэйнгөө кооператорнуудые энэ түүхэтэ һайндэрөөрнь амаршалаад, ажалдань амжалта хүсэнэбди!

БЭЕЛҮҮЛДЭГ ҮҮРГЭНЬ ЕХЭ

Буряадай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эхин тогтоһоор 50 жэл гүйсэбэ. Энэ түүхэтэ ойгоо республикынмнай кооператорнууд бүхы совет оронойнгоо ба Буряадайнгаа республикын ажалшадта адли КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатай бэелүүлхын, юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэй ажабайдалда угтажа байна.

Совет гүрэнэй тогтоһон түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ, манай парти, правительство хадаа ажалшадые кооперациин хүсөөр хангаха тухай баримталһан юм. Тиихэдэ арад зоной үсөөн тэды хубиинь лэ хангаһан энэ эмхиие бүгэдэ арадай, социалис удхатай болгоһон байна. Энэ ехэ ажал ябуулгые, капитализмын үеын кооперациие үндэһэнһээнь шэнэлэн хубилалгын хүдэлмэринүүдые В. И. Ленин өөрөө хүтэлдэг байһан. Забайкалида эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түрүүшын эмхинүүд хоридохи зуун жэлэй эхеэр бии болоһон байна.

1908 ондо Ага һууринда нэрилсэн туһалалсалгын (кредитное товарищество) түрүүшын эмхихэн хүдэлжэ эхилээ һэн. Тэрэнэй үндэһэн дээрэ уданшьегүй Агын эд хэрэглэгшэдэй бүлгэм болоһон байна. 1914 ондо Боохоной эд хэрэглэгшэдэй бүлгэм тогтоо. Энэ үедэ Дээдэ-Үдэ хотодо Прибайкалиин эд хэрэглэгшэдэй бүлгэм эмхидхэгдэһэн юм. Тус организацинуудые тэрэ үеын түрүү үзэл бодолтой, эрдэм номтой хүнүүд эмхидхэһэн ба толгойлһон юм. Гол зорилгонь — арад зоной ажабайдалые һайжаруулхаа, али болохо арадай тэдээндэ туһалха ба эсер меньшевигүүдэй мэхэтэ ябуулгануудые элирүүлхэ, элдэб хонжоо наймаалагшадай мэхэһээ арад зониие аршалха, капиталис харилсаанай урдаһаа арад зоной нэгэдэн тэмсэхэдэ туһалха гэһэн һайн һайхан удхатай байгаа юм.

Кооперативна эдэ эмхинүүдэй дунда большевигүүд Г. Т. Петров, Н. Е. Изаксон, М. К. Манойленко, И. К. Песков, Д. Л. Непомнящий, Г. И. Камынин, Г. М. Сантарецкий, П. Н. Павлов болон бусад нилээд ехэ ниитэ ойлгуулламжын, эмхидхэлэй ба тэмсэлэй хүдэлмэри ябуулдаг байһан.

Октябриин хубисхалай һүүлээр Буряадай тала дайдада шэнэ үе саг ерэжэ, хүн зоной хоорондын хамаг бүхы харилсаан үндэһөөрөө хубилаа һэн. Эд хэрэглэгшэдэй кооперативна эмхи зургаануудай ёһотой хүгжэлтэ эндэһээ эхитэй.

1923 ондо Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһантай дашарамдуулан, РКП(б)-гэй Буряадай обкомой 1923 оной сентябриин дүрбэнэй тогтоолоор республикын газар дээрэ тэрэ үедэ байһан коопаративна бүлгэмүүд нэгэн эмхи — Буркоопсоюз болгогдоһон байна. Эмхидхэлэй түрүүшын зүблөөн дээрэ съездын болотор хүдэлхэ правлени эмхидхэгдэжэ, түрүүлэгшээр нүхэр С. Р. Завадовский һунгагдаа бэлэй. 1924 оной март һарада республикын кооператорнуудай түрүүшын съезд боложо, Букоопсоюзай байгуулагдаһан ушар хуулита болоһон байна.

Түрүүшынгээ үдэрһөө эхилжэ, Буркоопсоюз ажахыгаа хүгжөөхэ, һайн үндэһэ һууритай болгохо ба эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриие үрэ ехэтэй болгохо, хүн зониие кооперацида хабаадуулха, наймаанайнгаа эрьесые ехэдхэхэ, хүтэлбэриинь һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Хүдэлмэришэн анги ба хүдөөгэй таряашад хоёрой хоорондохи холбоо барисаае батадхаха талаар Буркоопсоюз РКП (б)-гэй Буряадай областной организацида сэгнэшэгүй ехэ туһа үзүүлдэг, ажалшадые социалис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь туһалдаг байгаа.

Эрхим һайнаар хүдэлһэнэйнгөө ашаар Буркоопсоюз потребкооперациин областной союзуудай дунда эгээл ехэнүүдэйнь ба түрүү коллективүүдэйнь нэгэн болоһон юм. 1933 ондо Буркоопсоюзай эхин эмхинүүд 2,5 дахин олон боложо, пайщигуудынь 35 дахин нэмэһэн байна. 1932 ондо хүн бүхэндэ 60 түхэриг 04 мүнгэнэй эд бараа худалдаа. Тэрэ сагайхяар энэ нилээд ехэ туйлалта байгаа юм.

Энэ үеһөө республикын кооперативна организацинууд хүдөө ажахын продуктнуудые (таряа, мяха, заһаһа, овощ, арһа, нооһо гэхэ мэтэ) бэлэдхэдэг боложо, город болон тосхонууд шадар өөһэдын ажахынуудые эмхидхээ һэн.

Имэнүүд ажал хүдэлмэриин ашаар үмсын наймаан түригдэһэн байна. 1929 ондо тэрэ республика дотор хэгдэһэн наймаанай оройдоол нэгэ процентые эзэлһэн байха юм. Энээнэй хажуугаар Буряадай кооператорнууд соёлой ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг һэн. Тэдэнэр ликбезүүдые эмхидхэлсэдэг байгаа. Улаан булан болон улаан һээеы гэрнүүдэй хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаададаг бэлэй. Харин колхозуудай эмхидхэгдэхэдэ, Буркоопсоюз юрын хүнүүдые ба өөһэдынгөө пайщигуудые хангахаһаа гадна, колхозуудта туһалдаг, үйлэдбэридэнь ба ажахыдань хэрэгтэй эд бараагаар, зэр зэмсэгүүдээр хангадаг болоһон байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалалгын Агууехэ дайнай урда тээхи ба дайнай үеын, мүн һүүлэйшье жэлнүүдтэ арадай ажахые хүгжөөхэ, гүрэнөө хүсэтэ индустритай, социалис хүдөө ажахытай болгохо, соёлой добтолго эмхидхэхэ талаар Буряадаймнай кооперативна эмхинүүд айхабтар ехэ үүргэ дүүргэһэн гээшэ.

Манай совет арадай хүгжэнги социалис общество байгуулаад, коммунизмын үндэһэ һуури табижа байха үедэшье кооператорнууд арад зониие эд хэрэгсэлээр хангаха талаар ехэ амжалтануудые туйлаһаар.

Табин жэлэй туршада Буряадай потребкооперациин хүгжэһэн шатые харабал иимэ: 1923 ондо пайщигууд 8,1 мянган хүн байһан һаа, 1972 ондо 159,8 мянга болоо; тэдэнэй пайн взнос 18 мянгаһаа 2026 мянган түхэригтэ хүрөө: 1923 ондо магазинууд 129 байһан аад, мүнөө 250 болоо; гадна ниитын эдеэ хоолой 238 предприяти, 58 хлебопекарни хүдэлнэ: худалдаа наймаанайнь эрьесэ 3632 түхэригһөө 198536 мянган түхэригтэ хүрөө.

Энээнһээ гадна Буряадай потребкооперациин эмхи зургаанууд эрхим һайн гэрнүүдтэ оронхой, магазинуудайнь техническэ үндэһэ һуури хүгжэнхэй, складуудынь ехэнүүд. Мүнөө аяар 18—20 хүдэлмэрилэгшэдтэй магазинууд жиирэй гэжэ тоологдоно, тиихэдэ 100 хүнэй нэгэ доро һуужа эдеэлхээр багтаамжатай столовонууд хүдөө нютагуудтамнай захаһаа бии гээшэ.

Буркоопсоюзай хүдөөгэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд гансахан һуурин тосхонуудай хүн зониие хангаад байдаггүй. Тэдэнэр холын бэлшээриин малшадта, гүүртэнүүд ба фермэнүүд, отаранууд ба полевой станууд дээгүүр ажаллажа байһан хүнүүдые хангадаг байна. Хүдөө нютагуудаар мүнөө үедэ 109 автолавка аяншална. Тэдэнэй наймаалдаг юумэнэйнь шанар һайнтай, хоморой эд бараан юм. Жэшээнь, наймадахи табан жэлэй туршада Буркоопсоюз хүдөөгэй хүн зондо 30 мянган радиоприемник, 19 мянган телевизор, 400 пианино, гансахан 1970—1971 онуудай туршада 500 хүнгэн автомашина худалдаа.

Буркоопсоюзай ажал ябуулгын үшөө нэгэ харюусалгатай хубинь юун бэ гэхэдэ, тэрэ хүдөө ажахын продуктнуудые, ангай арһа болон түүхэй эдүүдые бэлэдхэхэ, худалдан абаха хүдэлмэри хэнэ. 1972 оной мэдээгээр 40 миллион түхэригэй түүхэй эд бэлэдхэгдэһэн байна. Тиигэжэ 6611 тонно нооһон, 195 мянган хэһэг арһан, 18 мянган тонно хартаабха, 5 мянган тонно овощ 1787 мянган түхэригэй ангай арһан болон бусад түүхэй эд бэлэдхэгдээ һэн.

Совет хүнүүдэй ажаһуудалые саашадань һайжаруулха, тэдэнэй хамаг бүхы эрилтыень дүүрэнээр хангаха тухай КПСС-эй XXIV съездын хараалһан асари ехэ хэмжээ ябуулгануудые эрхим һайнаар бэелүүлхын түлөө Буряадай кооператорнууд мүнөө унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй ажаллажа ябана. Юһэдэхи табан жэлэй туршада Буряадай кооператорнууд худалдаа наймаанайнгаа эрьесые 40,4 процентээр, өөһэдынгөө предприятинуудта эдеэ хоол бэлдэлгые 45,7 процентээр ехэ болгохо түсэбтэй юм. Хүдөө ажахын продуктнууд болон бусад түүхэй эдүүдые бэлэдхэлгэ мүн лэ үргэдхэгдэхэ байна. Тиихэдэ Буркоопсоюз 16 миллион түхэригэй барилга хэхэ. Энэмнай эрхим һайн түхеэрэлгэтэй шэнэ магазинууд, столовонууд, холодильнигууд, хлебопекарнинууд, складууд, овощ болон фрукт хадагалдаг түхеэрэлгэнүүд гээшэ.

Буряадай кооператорнууд өөрынгөө эмхиин анха байгуулагдаһаар табин жэлэй ойе ажалай амжалтануудаар, социалис мүрысөөн һүр жабхаланта эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда угтажа байна.

Р. РАДНАЕВ.
Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

ШЭНЭ МУЗЕЙ НЭЭГДЭЭ

Буряадай ажалшадые социалис ёһоор хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ республикын кооператорнуудай бэелүүлһэн ажал хүдэлмэри тон ехэ. Энэмнай Забайкалида колхозуудые эмхидхэлгын урда тээ бии болоһон социалис харилсаанай түрүүшын эмхи мүн шуу. Капиталис ёһо гуримуудые түрихэ, худалдаа наймаае хүн зоной аша туһада зорюулха, шэнэ социалис ёһо гуримуудай, жаяг заршамуудай үндэһэ һуури табиха талаар тэрэнэй дүүргэһэн үүргэ ехэ. Коллективизациин, индустриализациин, Эсэгэ ороноо хамгаалалгын Агууехэ дайнай үеын жэлнүүдтэ, амгалан байдалай барилгануудай үедэ Буряадай кооператорнууд шэн зорилготойгоор ажаллажа, баян түүхэтэй болоһон.

Эдэ бүгэдые харуулһан музей Буркоопсоюзай правлениин шиидхэбэреэр нээгдээ.

Музей ниитын хүсөөр эмхидхэгдэһэн юм. Тус хүдэлмэридэ Буркоопсоюзай түрүүлэгшын орлогшо И. А. Вылков, НИСКТ-ын багша М. Н. Бадмаева, потребкооперациин үнинэй хүдэлмэрилэгшэд М. В. Доржиева, Г. И. Гончаров болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. С. П. Днепровский, В. А. Критер, П. С. Ильин, А. А. Убугунов, П. Ж. Гергесов, С. П. Ганин болон бусад һонирхолтой экспонадуудые шэнэ нээгдэһэн музейдэ эльгээһэн байна.

Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Совет хүнүүдэй хэрэглэмжые бүри болбосороноор, эрилтэнүүдыень хүсэд дүүрэнээр, һайнаар хангагты!

(Агуухэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойдо зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТУГЫЕ ДЭЭРЭ ҮРГЭН

Буряадай кооперативна эмхи зургаануудта 4.500 гаран хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй 2.500 хүниинь магазинуудые даагшад, наймаалагшадаар, 1.000 хүниинь ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудта, 1.100-аад хүн хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ ажаллана.

Тэдэнэрэй хэжэ, бэелүүлжэ байһан ажал хүдэлмэри совет хүнүүдэй ажаһуудалай хэрэгцээ хангаха хэрэгтэ зорюулагдана. Олон тоото наймаалагшадай, ниитын эдеэ хоолой предприяти болон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөөндэ түрүүлэгшэд, орден медальнуудаар шагнагдагшад, дүршэлөөр баян хүнүүд олон.

Олон жэл соо совет хүнүүдые эрхим һайнаар хангаһанайнгаа, таһалгаряагүй ажал хэһэнэйнгээ, социалис мүрысөөндэ түрүүлһэнэйнгээ, ажалайнгаа ба ниитын хүдэлмэриин хэрэгтэ харуулһанайнгаа түлөө Буркоопсоюзай системын 53 хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй орден медальнуудта хүртэһэн, РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай отличник гэһэн нэрэ зэргэтэй болоһон хүдөөгэй ажалшадые хангалсана. «Совет потребкооперациин отличник» гэһэн тэмдэгээр Буркоопсоюзай 720 хүн шагнагданхай.

Түрүүшүүдэй эрхим эдэ түлөөлэгшэд Буряадай республикын аймаг бүхэндэ хүдэлдэг юм.

Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай колхоз болон совхозуудай ажалшадай дунда Советскэ райпогой автолавкын жолоошон Николай Романович Кокорин үнинэй хүнүүдэй. Энэ нүхэр «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагданхай.

Тарбагатайн аймагай Доодо-Ториин сельпогой Р. М. Улахинова пекарнида хилээмэ болгогшоор хүдэлдэг. Тэрэнэй барьһан хилээмэн амтатай, шанар һайнтай байдаг. Хүн зон Рита Молонтаевнада ходо баярые хүргэдэг юм. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй һара бүри түсэбөө дүүргэжэ, эрхим ажалаа харуулаа. «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальда хүртөө.

Багдарин тосхоной универмагай коллектив хүн зондоо хүндэтэй, энэ эбтэй бүлые «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордента Анна Григорьевна Зарубина хүтэлдэг байна. Потребкооперациин системэдэ Анна Григорьевна 20 гаран жэл хүдэлөө. Юрын наймаалагшаһаа ажалай бэрхэ эмхидхэгшэ, олоной хүтэлбэрилэгшэ хүрэтэрөө ургаа. Нүхэр Зарубина ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ оло дахин һунгагдаһан байха юм.

Улаан-Үдын аймагай Тарбагатайн райпогой худалдаа наймаанай таһагые даагша Давыд Осипович Ефремов, Хурамхаанай райпогой ниитын эдеэ хоолой нэгэдэлэй директор, РСФСР-эй худалдаа наймаанай отличник Галина Дамбаевна Сотиева, Баргажанай райпогой «Булаг» гэжэ номой магазиниие даагша Вера Молоновна Бурхинова болон бусад ажалай түрүүшүүлые тоолобол олон. Эдэ нүхэдэй оролдосото ажал хүн зоной үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг. Хүдэлмэридөө түрүү дүй дүршэл хэрэглэн, Буряадай кооператорнуудай эрхимэй эрхимүүд социалис мүрысөөндэ жэшээ харуулна. Хэжэнгын райподо Клавдия Сидоровна Апрелкова 25 жэлһээ үлүү хүдэлжэ ябана. Тэрэнэй ажалые манай гүрэн Ажалай Улаан Тугай орденоор тэмдэглээ. Клавдия Сидоровна гансахан Буряадайнгаа республикаһаа гадна, бүхэсоюзна социалис мүрысөөнүүдтэ оло дахин түрүү һуури эзэлһэн байха юм.

Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха һайн һайхан үүргэ бэелүүлжэ ябаһан Буряадаймнай олон тоото кооператорнууд юһэдэхи табан жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхые эрмэлзэн, социалис мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн ябанад.

Г. ДАРЖАЕВА,
наймаалагша.

«АВТОЛАВКА ЕРЭЭ»

Иигэжэ хүхилдэн, Улаан-Үдын аймагай «Байкал» гэжэ һуралсалай ажахын Гүрэльбэдэхи һүнэй фермын һаалишад Советскэ райпогой автолавкашан Николай Романович Кокориние угтадаг.

Николай Романович энэ хүдэлмэридэ арба гаран жэл хүдэлжэ ябанхай. Энэ үе соогоо тэрэ хүдөөгэй ажалшадай һуудал байдалай али бүхы эрилтэ хангаха талаар нилээд ехэ юумэ хэһэн, зондоо хүндэтэй болоһон байха юм.

Нүхэр Кокорин мүнөө ноябрь һарын түсэбөөр ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: автолавкашан Н. Р. Кокорин малшадта эд бараа худалдажа байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фотозураг.

ПРИБАЙКАЛИИН КООПЕРАТОРНУУДАЙ ХУБИТА

Хүдөөгэй худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, эрхим һайн амжалтатайгаар Буркоопсоюзайнгаа 50 жэлэй ойе угтаһан коллективүүдэй тоодо Прибайкалиин аймагай потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэд оролсоно. Тэдэнэр байгша оной юһэн һарын түсэбые худалдаа наймаанайнгаа эрьесээр 100,7 процент, ниитын эдеэ хоолоор 100,9 процент дүүргээ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые бэлэдхэхэ ба өөрынгөө предприятинуудай үйлэдбэри дээшэлүүлхэ түсэбөө уридшалан дүүргэжэ ябана. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө хүн зондо 274,2 мянган түхэригөөр ехэ эд бараан худалдагдаа. Элдэб огородой эдеэн, жэмэс, мяхан мүнөө жэлдэ урдынхиһаа ехээр бэлэдхэгдэжэ, магазинуудта элбэгээр гаргагдана.

Манай прибайкалиин аймагай кооператорнууд һуурин, тосхонуудай хүн зониие хангахаһаа гадна, малшад, загаһашадай, таряашадай эрилтэнүүдые дүүргэдэг. 200 километрэй зай соо 40 гаран магазин хүдэлнэ гээшэ. Тус магазинуудынай байраар ба оньһон түхеэрэлгэнүүдээр эрхимээр хангагданхай, хүдэлмэрилэгшэдынь ажалдаа түрүү дүй дүршэл хэрэглэдэг. Жэшээнь, бүхы магазинуудаймнай 80 процентнь шэнэ оньһон түхеэрэлгэтэй болонхой, 9 магазин наймаалагшагүйгөөр хүдэлнэ. Магазинуудтахи эд бараануудые хүнүүд барижа, үмдэжэ үзэхэ аргатай юм.

Һаяхан аймагаймнай центртэ шэнэ универсальна магазин хүдэлжэ эхилээ. Энэ магазинайхид жэшээтэ һайнаар ажаллаха гэһэн уялга абаа юм. Тиигэншьегүй аргагүй. Юундэб гэхэдэ, хүдэлмэриин эрхим арга боломжо эндэ бии байна. Эд бараан шэллэмэл витринэнүүд соо, прилавогууд дээрэ табигдадаг, тэдэниие хүнүүд барижа үзэхэ аргатай. Магазин соо ариг сэбэр, ханань томонууд, гэрэлтэй, зундаа һэрюусүүлэгдэдэг байна. Хүн зон энэ магазинда орохо ехэ дуратай. Аймагай барилгын конторын хүдэлмэрилэгшэд (хүтэлбэрилэгшэнь В. А. Горин) ажалшадта эрхим бэлэг бүтээжэ үгөө. Гадна Турунтаевадахи эдеэ хоолой магазин наймаалагшадгүйгөөр хүдэлдэг болгогдожо байна. Гэрэйнь дотор тала мүн лэ һайнаар, сэбэрээр түхеэрэгдэнэ. Аймаг дотор заримдаа хилээмэн таһалдахаяа һанадаг һэн. Мүнөө пекарниин үргэдхэгдэжэ, шэнэ складайнь ашаглалгада үгтэһэнэй ба хилээмэ баридаг ФТЛ-20 гэжэ шэнэ түхеэрэлгын тодхогдоһоной ашаар хилээмэн элбэг болоо. Алкогольгүй унда, карамель конфетэ, улаан архи гаргадаг цех ашаглалгада үгтөө. Тус цехэй хүдэлмэри үргэлжэ оньһожоруулагданхай.

Эдэ бүгэдэ барилга гол түлэб юһэдэхи табан жэлэй туршада хэгдээ юм. 1975 он болотор хүдөөгэй һуурин, тосхонууд дээгүүр олон шэнэ магазин нээгдэхэ, магазинуудай хуушарһан гэрнүүд заһабарилагдаха байна.

Манай аймагай потребкооперациин коллектив эрхим хүдэлмэрилэгшэдөөр олон. Мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ ходоодоо анхарал хандуулагдажа байдаг. Мүнөө үеын наймаалагша, эдеэ баригша хадаа миин лэ хүнүүдэй эрилтэ дүүргээд байха бэшэ, харин олоной дура буляан, урма сэдьхэл бадаруулан хүдэлхэ ниитын ажал ябуулагшын уялга дүүргэхэ ёһотой. Тэдэнэй ямараар хүдэлһэнһөө арадай ажахын түсэбүүдэй дүүргэлтэ сэхэ дулдыдаха ушартай. Иимэ зорилгодоо хүрэжэ хүдэлдэг наймаалагшад, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта хүдэлэгшэд Прибайкалида олон. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Грамотаар шагнагдаһан Л. А. Тяпкина болон А. Я. Бородина, И. Г. Головина, М. П. Струкова, А. С. Мозгова, Н. Т. Толмачева ба «Совет худалдаа наймаанай отличник», автолавкын жолоошон А. А. Усольцев, бусад наймаалагшад ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг юм. Эдэ нүхэд хүдөөгэй худалдаа наймаанай эмхи зургаанудта 10 гаран жэл хүдэлжэ байнхай. Тэдэнһээ залуушуул жэшээ абана. В. Петрушева, В. Татарникова, Е. Шутина, Н. Михайлова, Л. Петрова, В. Молчанова болон бусад залуушуул хүн зоной дунда хүндэтэй. Ниитын эдеэ хоолой предприятинууд болон эмхи зургаануудта «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнуулһан В. Н. Осколкова, 20 гаран жэл хүдэлһэн тогоошод У. Р. Бирюкова, М. З. Воротникова болон бусадта адли ажалдаа оролдосотой хүнүүд манай аймагта олон.

Мүнөө Прибайкалиин кооператорнууд юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэйнгээ түсэб, уялга болзорһоонь урид дүүргэхын үндэһэ һуури табижа эхилээ.

С. БАЙХАОРОВ,
Прибайкалиин райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэ байһан, пенсионер.

ТҮРҮҮ КОЛЛЕКТИВ

Тоорын сельпо Түнхэнэй аймагай потребкооперациин хүдөөгэй бүлгэмүүдэй дундахи мүрысөөндэ мүнөө урдалжа ябана. 1973 онойнгоо юһэн һарын түсэбые 110 процент дүүргээ. Хүдөөгэй наймаалагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илаһанайнгаа, ажал хүдэлмэридөө эрхим дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө тус коллектив Түнхэнэй райпотребсоюзай дамжуулгын Улаан тугта хүртөө юм.

Тоорын сельпо худалдаа наймаанай 23 точкотой. Эдэ магазинуудтань оролдосотой бэрхэ наймаалагшад хүдэлдэг. Автолавкань гол түлэб «Маяк» колхозой малшадые хангана. Сельпогой худалдаа наймаанай үндэһэ һуури жэлһээ жэлдэ һайжарна. Жэшээнь, энэ оной дүрбэдэхи кварталда номой 4 шэнэ магазин хүдэлжэ эхилхэ, эдеэ хоолой ба эд бараанайшье магазинуудай гэрнүүд шэнэлэгдэһэн, заһабарилагдаһан байха юм.

Олон жэлдэ худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудта хүдэлһэн ажалдаа бэрхэ, дүршэлөөр баян нүхэд эндэ олон. Тоорын наймаалагшагүй магазиниие даагша Нуржа Ардановна Ябжанова, эндэхи сельмагай наймаалагша Софья Лобсоновна Шагланова, Шулуутайн магазиниие даагша Софья Раднаевна Тангаева, Далахайн магазинай хүдэлмэрилэгшэ Бадма Игнаев болон бусад хүн зондо хүндэтэй болоһоор үнинэй.

Һаяхан бидэнэй Тоорын сельпогой правлениин түрүүлэгшэ, тэндэхи сельсоведэй депутат Валентина Георгиевна Асламоватай уулзахадамнай:

— Манай коллектив Октябриин 56-дахи ойн баярые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шиидэнхэй. Дүрбэдэхи кварталай түсэб дүүргэхэмнай эли. Тиихэдээ юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ абаһан уялгануудаашье дүүргэхэ байнабди, — гэжэ хэлээд, — Буряадайнгаа кооператорнуудай эмхиин анха байгуулагдаһанһаа хойшо 50 жэл гүйсэһэнэй баяртай дашарамдуулан, республикынгаа худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр баясхалан, ажалдаа амжалта туйлахыень хүсэнэб, — гээ һэн.

С. БАЛДУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Тоорын сельпогой правлениин түрүүлэгшэ В. Г. Асламова (1-дэхи зураг), түрүү наймаалагшад С. Л. Шагланова (2-дохи зураг), Н. П. Ябжанова (3-дахи зураг).

Авторай фото.

ГАЙХАМШАГ АМЖАЛТАНУУДАЙ ГЭРШЭ

Буряадай эд хэрэглэгшэдэй кооперацн республикын партийна, совет органуудай хүтэлбэри доро нилээд томо эмхи боложо хүгжөө. Мүнөө 22 райпотребсоюз ба райпо, ажахын тоосооной 19 предприяти Буряадта хүдэлнэ.

***

Буряадай кооперативна худалдаа наймаанай эрьесэ 1923 ондо 3,6 миллион түхэриг байһан һаа, мүнөө 200 миллиондо хүрөө.

***

1972 ондо Буркоопсоюзай шугамаар 40 миллион түхэригэй эд хэрэгсэлэй түүхэй эдүүд, эдеэ хоолой зүйлнүүд бэлэдхэгдээ. Тобшолон харабал, 6611 тонно нооһон, миллион үндэгэн, 200 мянган хэһэг элдэб арһан, 18 мянган тонно хартаабха, 5 мянган тонно огородой эдеэн бэлэдхэгдээ. 1973 оной бэлэдхэлэй хүдэлмэри бүри амжалтатай байха.

***

Хүдөөгэй ажалшадые кооперативна 240 столово хангана. Тэдэнэй һууринууд 5600-да хүрөө. Сүүдхэ соо 200 тонно хилээмэнэй зүйлнүүдые гаргаха шадалтай 58 завод ба пекарни хүдэлнэ. Буркоопсоюз жэл бүри 2 миллион түхэригэй барилга хэдэг болонхой.

***

Хүдөөгэй кооперативна худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта тусхай дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн 200 мэргэжэлтэ хүдэлнэ. 1500 наймаалагшад дунда мэргэжэлэй һургуулинуудые дүүргэнхэй. РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшын нэрэ зэргэдэ 30 гаран хүн, СССР-эй орден медальнуудта 60-аад хүн хүртэнхэй.

***

Үнгэрэгшэ наймадахи табан жэлэй туршада гансахан Буркоопсоюзай магазинуудһаа хүдөөгэй ажалшадта 30 мянган радиоприемник, 19 мянган телевизор, 9 мянган мотоцикл, 400 пианино худалдагдаа.

***

1970—1971 онуудай туршада гансахан колхознигууд ба совхозой ажалшадта 500 автомашина худалдагдаа. 1972—1973 онуудта бүри олон хүн автомашинуудтай боложо байнхай.

ДУГАРАИ НАГАСАХАЙ

РАССКАЗ

Дугар үүр хираанаар һэришэбэ. Үргэһэниинь яашье хүрэнэгүй. Хүшэр дабаан дабагдаа, одоол үдэ болотор унтахаб гэжэ үдэшэлэн оронһоо хэбтэхэдээ һанаһан байгаа. Юундэб гэхэдэ, дээдэ һургуулида орохо гээшэ мүнөөмнай хэсүү ха юм. Конкурс. Нэгэ һуурида — табазургаан хүн. Дугар номоо үзэжэ, хэдэн һүнииие һунилэн һуугаа. Унтахаар лэ һэн. Теэд нойрынь хүрэнэгүй.

Нагасахайнь Дугарые город мордохуулхадаа, һураал һааш һайн байгаа гэжэ захяад, аяга сайшье уулганггүй, солхообо мүнгэшье һаңбайнгүй гэртэһээ гаргаһан юм. Дугар иигэжэ үдэшүүл һэнээ һанаандаа оруулан, нагасахайнгаа барьягар томо гарые адхаад, Дондор нохойень эрхэлүүлжэ, хүхижэ байһан мэдэрэлдэ эзэлэгдэшэбэ...

• • •

Дугарай хэршье хүхеэ һаа, Аюша үбгэжөөл юушье хэлэхэгүй, мохитоһоһон гаңһала шаршаганаса һоросгоон анирггүйхэн һуудаг һэн. Гансал Дондор нохой Дугарай баяр хубаалдан һүүлээ шарбагануулха. Оромоо таһарһан нохойдоо дураа гутаһан үбгэжөөлэй бард байса зандаржархихада, эзэнэйнгээ зан һайса мэдэхэ болошоһон Дондор гэнтэ зоригоо мохоод, ушаагай урда ошожо, үнжагад гээд, урда хоёр хүлөө жиигээд хэбтэшэхэ.

Аюша үбгэжөөл үлүү олон үгэдэ дурагүй, түбэһэн хэрэгтэ хабаархагүй, амса сартал эсэхэ сухахые мэдэнгүй ажаллажал ябадаг хүн гээд нютагайхидынь хөөрэлдэдэг, һанадаг, хатуул абари зантай үбгэжөөл гэжэ тоолодог байха юм. Үнэхөөрөешье, тиигэжэ һанахаар ааб даа. Хүн болоһоор һамга абаагүй, балай айлааршье зайжа ябадаггүй, гэртэхээ нэл дархалжа һуудаг ха юм. Эдир залуухан наһандаа хүршынгөө басаганда дурлаад, халдэжа ядаһаар ябатараа, ондоо хүндэ алдажархиһан юм гэлсэдэг. Үбгэнэй энээхэн «шархыень» дайраха дуратайшуул нютагтаһь бии һэн. Теэд үбгэжөөлдэ халдажа, зүрхэлжэ ядаха. Тиигэбэ ябашье зүрхэлһэн нэгэ хүйхэр һаяхан олдошоо гэжэ хүнүүд хүхэ модоор энеэлдэдэг. Хоёр пүүдэй гиирые борбоосгой шэнгеэр мухарюулжа наададаг бүхэ гэжэ алдаршаһан, хүшэндөө найдаһан хүгжэгэр бэетэй Бимба жолоошон ама халамгайгаар үбгэнэйдэ орожо, тандаа нэгэ эхэнэрые зууршалхамни гэжэ байгаад һаамгашаба хаш. Архи уугаад һаахардаг хүнүүдые шоо үзэдэг Аюша үбгэжөөл анирггүйхэн һуурилаа бодоод, Бимбын энгэрһээ барижа, айбала шэнгеэр хэды еды һэгсэрээд, үүдээр сүмэ түлхеэд гаргажархиһан байгаа.

Аюша үбгэжөөлэй хүндэ халдасагүй, хэдышье ёборгон зантай һаань, тэрээндэ нютагайхидынь ходо ошожол байдаг. Түрэл совхозынь, ниитын эмхи зургаанууд, тосхонойнь айлнууд гэрэй таһалга, сонхын рама гоё һайханаар дархалуулхэ, һайн пеэшэн хүүлхэ болоходоо, үбгэжөөлдэ хандадаг. Тиигэншьегүй яахаб. Үбгэнэй хэһэн, бүтээһэн юумэн гологдоо гэжэ байгаагүй ха юм. Тэрэ ёһотойл нарин дархан һэн. Тиимэһээ юумэ дархалуулха захил эндэ тэндэһээ ходо орожол байха. Теэд үбгэжөөл нэгэтэшье тумархажа, арьажа байгаагүй, саг болзортонь бүтээгээд лэ бусаадаг һэн. Хүнүүд юумэеэ ходо мииинтээр хүүлэхэеэ аягүйрхэжэ, һайниие хүргөөд, заримандаа хүлһэ дурадхаха.

— Мүнгэн хэрэггүй. 20 түхэриг тэдхэмжэ гүрэнһөө абанаб Дондор бидэ хоёрто хүрэхэ, — гээд, үбгэжөөл дүтэшье халдахаахагүй, харин абыт гэжэ хүнэй гүйгаа һаа, сухалдашаха.

Аюша үбгэжөөл гансахан лэ дархалаад гэртээ һуудаггүй, агнууриин хаһын ерэхэдэ буугаа үргэлөөд, Дондороо дахуулаад, хэдэн һараар ойлшодог. Тэндэһээ яһалал ганзагатай бусадаг. Ерэхыень адаглажа, адуулжа байһан зарим хүнүүд доохонуур булганай арһа эрихэ, үнэтэй сэн дурадхаха. Тиихэдэнь үбгэжөөл уурлажа, хонижоо наймаашан, хулгайшан бэшэб гэжэ хэлээд, бүхы олзоёо һанда тушаажархидаг. Нэгэтэ үбгэнэй абари зан мэдэхэгүй еруул хүн булганай эрхим шанартай арһа харамсаараа, мэдэжэ басни соо хэлэгдэдэг сыр обёорһон үнэгэн шэнги болошобо. Теэд еруул хүн үбгэниие үгэдөө оруулжа ядахадаа, үбдэг дээрээ һэхэрхэһөө наагуур 200 түхэриг стол дээрэ табиба. Үбгэжөөл анирггүйхэн мүнгыень нюур өөдэнь шэдэжэрхёод, буугаа абаһан бэеэрээ шүүд «анюулжархин» алдаа юм гэлсэдэг. Хатуул абари зантай үбгэжөөл даа...

Дугар сэрэгэй албанһаа һаял ерээд байба. Нагасахайнь хаана албаяа дүүргэһыень, армида хэр ябаһыень һураһаншье юумэгүй, харин гажа буруу юумэ хэлэбэ.

— Зай, зээ хүбүүн, сэрэгтэ бэеэ хүсэжэ задарюун болоо байнаш. Түхеэрэ, үглөө агнуурида гарахабди.

Гурбан ангуушад Майлын хүнды өөдэ дабшабад. Дондор нохой ой ороһоор хүхюун боложо, иишэ тиишээ харайна, наадана. Теэд хүхиргэндэ дурагүй эзэнийнь хорибогүй. Аюша үбгэжөөл таниглахаар бэшэ хөөрүү, сайруу болошобо.

— Зай, зээ хүбүүн, армида ябаһанаа хөөрэ. Ябаһан тэнэг һууһан сэсэнһээ ухаатай юм гэлсэгшэ. Холын орон нютагта юу хараба, үзэбэ гээшэбши?

...Дугарай хөөрэжэ дүүргэмсээр, нагасахайнь шонолю үлдүүлһэн гүрөөһэнэй айжа мэгдэһэндээ газаань орожо ерэһые, тэрэниие барижа инзагалуулаад ойдонь табиһанаа харгын зутаа болгон хөөрэбэ.

— Амитан бүхэн аминдаа хайратай юм даа. Олзодо обтоһон зарим хүнүүд арьяатан шоноһооньшье доро боложо, хорхойдо хоригтгүй ан гүрөөлые хайра гамгүйгөөр хюдадаг. Тиимэ хүнүүдые харахадаа, жэрхэдэһэм хүрэгшэ. Ан гүрөөл гээшэмнай байгаалиин шэмэг ха юм. Тэрэниие хайрлажа, гамнажа ябахада буяншье болохо. Агнууриин саг болзор мэдэхэ, гурим дүримыень сахиха хэрэгтэй. Гүрэн түрэдэ ангай арһанай хэрэгтэй болодог хадань агнагшаб, — гээд, үбгэжөөл хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Зүб даа. Үнэндөө, үбгэжөөл уян сэдьхэлтэй, эльгэ нимгэтэй хүн. Үншэрһэн зээ хүбүүгээ хүмүүжүүлжэ, хүлыень дүрөөдэ хүргөөд, айл болгожо табиха хүсэлэнтэй. Дугарай эсэгэ хүндөөр шархатажа, дайнһаа бусаһан аад, тэрэнь һүжэржэ, гансаа хүбүүнэйнгээ үлгыдэ хэбтэхэдэнь, наһа барашоо һэн. Эхэнь нүхэрөө алдаһандаа гуниглажа юм гү, бү мэдэе. Дугарай зургаагаа гэшхэжэ ябахада, бадаган үбшэндэ нэрбэгдээд, баһал «хада гэртээ» харишоо бэлэй. Газар дээрэ гансаараа үлэһэн нагасахайнь харгалзагша боложо, ехэхэн харюусалга бэе дээрээ даажа абаад, зээ хүбүүгээ эды хүргэжэ ябана гэшэ.

Тэдэнэр уула хадануудые уруудан үгсэн нилээн махабад. Үбгэжөөл ой соо орохо доо хүлынь хүнгэдэжэ, бүтүү бүглүү шэрэнги соогуур абяа шэмээгүйхэн зуралзана. Сэрэгэй һургуули гаража, шанга шандааһатай бо лооб гэжэ һанаһан Дугар эсэжэ, хойноһоонь арай шамайхан ухиргана.

Майлын эхинэй оройдо хүрэбэд. Үндэр шобхо байсын эрмэгтэ зогсоод, нагасахайнь бүдүүн хоолойгоошье һаа, хүнэй зүрхэ дайрама уянгатай аялгаар утаар татан дуулаба:

Арал үндэрэй оройгоор
Ан гүрөөл урамданаб.
Амараг гансаяа һанажа,
Алаг зүрхэндөө
гуниглнаб.

Нагасахайгаа иигэжэ дуу дуулаха, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэхэ юм гэжэ Дугар мүнөө сугтаа агнуурида гараагүй һаа, ухаа зайандааш ье оруулхагүй, зүүдэндээшье харахагүй байгаа. Тэрэ нагасахайнгаа ямар хүн байһаниие һаял ойлгожо байна. Теэд дуулаһан дуунинь Дугарай шэхэндэ дуулдаагүй дуун. Нагасахайнь өөрөө зохёоһон байгаа гээшэ гү? Гайхалтай. Эзэнэйнгээ ой гарахадаа ходо иигэжэ дууладагыень, хөөрүү хүхюун болодогыень мэдэхэ боложо дадашаһан Дондор гайхаагүй, эзэндээл адли хүхюутэй һүүлээ шарбан эрхэлжэ байгаа һэн...

Гурбан ангуушад хоёр булга, хэдэн арбаад хэрмэ олзотой харанхы һүни болошоһон хойно гэртээ бусаа һэн.

• • •

— Зээ хүбүүн, бии гүш? — гэһэн танил абяан Дугарай шэхэндэ дуулдаба. Дугар нойрмогложошье, зүүдэлжэшье байһанаа агшан зуура ойлгожо ядан хэбтэтэрээ, гэнтэ залл гэжэ ороноо һуга харайн бодошобо. Урдань Аюша нагасахайнь мүн бэеэрээ зогсожо байба. Теэд үбгэжөөл институтда ороһонтойнь дашарамдуулан, Дугарые амаршалбашьегүй, сугтаа нэгэ таһалтада байдаг гурбан нүхэдыень хэрэгсээбэшьегүй янзатай. Юрэдөө, баясаһанай гү, али уяоһанай тэмдэг шэг шарайдаа үзүүлэбэгүй. Хэзээ город ерээбтэ гэжэ Дугарай асуухада, Дондортойгоо шэлүүһэ амидыгаар бүүлабди, һоомагазинда тэрэнээ тушаахаяа үсэгэлдэр город ерээ һэм гэжэ хэдэхэн үгөөр харюусаба. Иимэ үгэ дүүгүй. «Хүйтэн түмэр» шэнги шэг шарайтай хүниие үзөөгүй гурбан залуушуул унтариияа заһажа байһанаа мартажархинхай, үбгэнэй урдаһаа гэлылдээд байгаа һэн.

Эсэсэй эсэстэ Аюша нагасахай хармаанаа һуулижа, 100 түхэриг гаргаад, һалганаһан гараараа Дугарта һарбайха зуураа:

— Дээдэ һургуулида ороһонш болоо, — гэжэл хэлэбэ. Мүн лэ хажуудахи гурбан нүхэдтэнь үнөөхи һалганаһан гараараа арбаарбан түхэриг барюулба. Хэзээдэшье һалганажа үзөөгүй гарынь юундэ иигэбэб? Энхэ амгалан үе сагта зол жаргалтайгаар ажаһуужа, хүмүүжэжэ ябаһан эдэ залуушуулда атаархаһандаа, эдир наһанайнгаа эрхэгүй мунхаг сагта үнгэрһые шаналжа гуниглаһандаа, зээ хүбүүнэйнгээ эрдэмэй оршол өөдэ эрмэлзэн ябаһые амидыдаа хаража баясаһандаа Аюша үбгэнэй омогоор билтарһан сэдьхэл тэсэжэ ядаад, гарынь һалганаһан байгаа. Энэ ехэ омог баяраа Аюша үбгэжөөл хүндэ хэзээдэшье хэлэхэгүй. Гансал Дондор нохойдоо хэлэхэ.

Энээниинь Дугар ойлгоно, мэдэрнэ. Тиимэһээл нагасахайм хатуу абари зантай бэшэ, харин һайниие һайхашаажа, мууе мунсадажа, һайханда дурлажа, зоболонтониие хайрлажа шадаха уян сэдьхэлтэй үбгэжөөл гэжэ нютагайнхидтаа, эдэ нүхэдтөө хэлэжэ ойлгуулха хүсэл Дугарай досоо ороодхёо һэн.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

БУРЯАДАЙ ЭРДЭМТЭДЭЙ ШЭНЭ ЗОХЁОЛНУУД

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал эрдэмтэдэй 20 гаран шэнэ зохёол олоной үзэмжэдэ жэл бүри табидаг байна. Энэ хадаа багахан брошюранууд, томо зузаан монографинууд, олон авторай бэшэһэн суглуулбаринууд, тус тус эрдэмтэдэй зохёолнууд болоно. Эдэ номууд Буряадай эртэ урда сагай байдалда, хүдөө ажахын ба промышленностиин үйлэдбэри хүгжэлгэдэ, үйлэдбэриин хүсэ дээшэлүүлгэдэ болон бэшэшье шухала асуудалнуудта зорюулагдаһан байдаг. Республикынгаа 50 жэлэй алдарта ой тэмдэглэһэн байгша ондо эрдэмтэд һайнаар хүдэлөө. олон зохёолнуудые бэшээ гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. Тэдэнэрэй нэгэ хэдэнтэйнь уншагшадаа танилсуулая.

«Буряадай соёл культурын түүхэ тухай очеркнууд», мүн **«МНР-эй соёл культура тухай очеркнууд»**. Бүлэг эрдэмтэд эдэ номуудые хэблэлдэ бэлдэһэн байна.

Түүхын эрдэмэй кандидат А. С. Шубинай зохёоһон **«Забайкалиин эвенкнүүдэй этническэ түүхэ»** гэһэн ном һаяхан хэблэгдээ. Буряадай АССР-эй болон Шэтын областиин газар дайда дээрэ XVII—XX зуун жэлнүүдэй үедэ ажаһууһан эвенк яһатанай этническэ түүхые эрдэмтэ олон жэлэй туршада шэнжэлһэн байха юм. **«Ород театрай гуламтын Буряадта бии болоһон тухай түүхэлээ.»** Залуу театровед А. А. Политов энэ ном зохёожо хэблүүлээ. Ород театрай гуламтын яажа Буряадта бии болоод хүгжэһэн тухай автор дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ зуураа, революциин урда тээхи болон һүүлээрхи үеын байдал харуулһан шэнэ һонин баримтануудтай уншагшадые танилсуулна.

Социальна түсэблэлгэ ба урилшалан багсаан тодорхойлолго тушаа мүнөө ходо хөөрэлдэдэг, бэшэдэг болонхой. Буряадай ниитын эрдэмэй институдай социологуудай **«Предприятинуудай коллективэй социальна хүгжэлтые комплексноор түсэблэлгэ»** гэһэн хүдэлмэри энэ шухала асуудалда зорюулагдаһан байна. Философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Лубсанов, В. Ц. Дамбаев, С. Г. Комиссарова, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Л. Е. Элиасов, философиин эрдэмэй кандидат Г. И. Балханов болон бусад авторнуудай зохёоһон **«Социологиин тодорхой шэнжэлгэнүүдэй дүй дүршэлһөө»** гэһэн суглуулбари соо нютагай радио ба телевидениин дамжуулганууд, мүн газетэнүүдтэ хэблэгдэһэн материалнууд тухай социологическа шэнжэлгэнүүд хэгдэһэн байха юм. **«Газетэ ба тэрэнэй уншагшад»** гэһэн брошюра хэблэлһээ гараа. «Правда Бурятии» газетын социологическа тодорхой шэнжэлгын дүй дүршэл энэ зохёолдо харуулагдана. Газарай һэ шэнжэлэгшэ эрдэмтэн Ц. Х. Цыбжитовэй «С... гын шэлэнүүдэй газ... хүрьһэн» гэжэ ном агр... мудта, агрохимигүүдтэ, ... лиораторнуудта ехэ туһа... байха.

Эрдэмтэд В. И. Копыл... гай «Шэмээшэгүүдэй ... таг хэлэнэй фонет...», М. И. Тулохоновой «Бу...дай түүхэтэ дуунууд», ... Михайлов, П. П. Хор...гэгшэдэй «Буряадай бөө...жанай талаар библиогр...», Г. Н. Балхановай «Парт... пропагандын аша туһые... шэлүүлгэ», бүлэг авто...дай «Буряадай онтохон...» гэхэ мэтэ зохёолнуудай бэшэг бэлэн болго... байна.

Е. ГОЛУБЕ...

Буряадай ниитын эрдэм... институдай хүдэлмэр...лэгш...

Костромской область соогуур аяншалхадаа, Сумароково тосхон шадар юрэ бусын үзэгдэлтэй ушаржа болохот. Гэнтэ шэбэр сооһоо хандагай гаража ерээд, хажуудатнай дүтэлэн, хубсаһа хунарыетнай үнэрдэжэ эхилхэ. Дабһатай хилээмэнэй хэлтэрхэйе үгэхэгүйдэтнай гомдоһон маягтайгаар саашалха. Энэмнай Сумароковско фермэдэ үсхэбэрилэгдэжэ байһан 45 хандагайн нэгэниинь болоно.

Костромской областиин «Караваево» институт дүүргэһэн Анатолий Павлович Михайлов тус фермые эмхидхээд, хүтэлбэрилжэ байнхай.

Арбан жэлэй турша соо фермын коллектив хандагайнуудые хүндэ дадалгай болгоһон байна. Үдэшэ бүхэндэ хандагайнууд ой соогуур бэлшэхэеэ гарадаг. Харин үглөөгүүр тээ хонхын абяагаар отогтоо ерэдэг байна.

Хандагайнуудые һаадаг болохо гээшэ түйлагдаһан ехэ амжалта мүн. Сүүдхэдээ 5 литр һү үгэдэг хандагайнууд бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонхын абяагаар хандагайнууд эдеэлхэеэ сугларжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

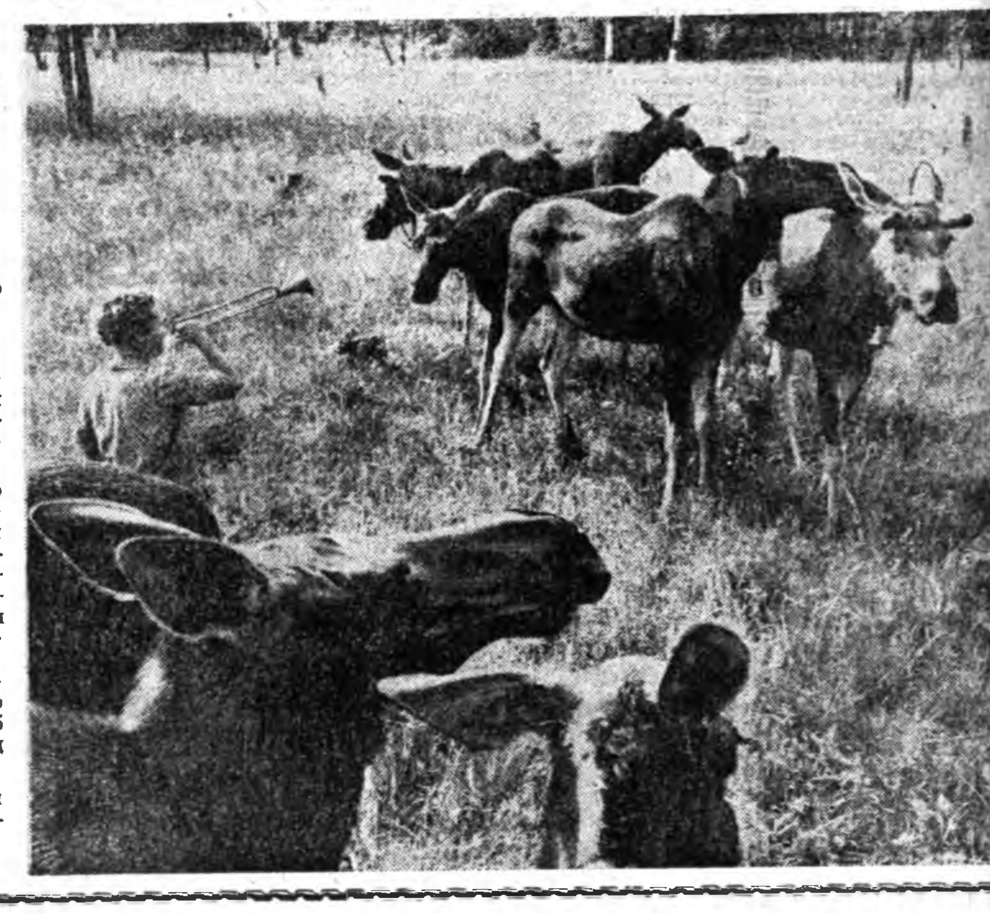

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО 2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» октябриин 20-до Москвада үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Энэ тиражда нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 1.858 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 36 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«Спортлото-2»: Октябриин 20-до үнгэргэгдэһэн энэ тиражда нэгэшье хүн зургаан номер таагаагүй. Табан номер таагшад — 5.000 түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 112 түхэриг, гурбан номер тааһан хүнүүд 3 түхэриг абаха юм.

29-дэхи тиражай шүүбэринүүд ноябриин 1-һээ 30 болотор түлэгдэхэ. Удаадахи тираж октябриин 30-да Пермь хотодо үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон-телеграф-радио

БУДАПЕШТ

ВЕНГРИИН СЕЛЕКЦИОНЕРНҮҮДЭЙ АМЖАЛТАНУУД

ТАСС

Шэнииисын шэнэ сортнуудые бии болгохо талаар Венгриин селекционернүүд ехэ хүдэлмэри хэнэ. Энэ жэлдэ 1,3 миллион гектар дээрэ таригдаһан 15 сортын табыень эдэнэр лэ бии болгоо. «Мартонвашари-2» сорт Венгриин таряалан дээрэ һайнаар ургаха байһанаа харуулаа. Энэ сортын шэнииисын талхаар бариһан зүйлнүүд амтатай юм. «ГК фертеди-2» сортын шэнииисэ мүн лэ алдаршанхай. Хүйтэндэ тэсэмгэй, үндэр ургаса үгэдэг байһаараа энэ сорт шалгарна.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй конгрессые угтуулан

ПАРИЖ. «Олоной хабаадалгатай, ехэ асуудалнуудые зүбшэлхэ байһанайнгаа ашаар эб найрамдалда дуратайшуулай бүхэлдэлхэйн конгресс уласхоорондын түйлай ехэ удха шанартай байна», — гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

УЛААН-БААТАР. Московско бүхэдэлхэйн конгресс эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй нэгэдэл ба жагсаалые бэхижүүлгын шэнэ шухала шата болохо гэжэ Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Цэвэгмид «Үнэн» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

ХЕЛЬСИНКИ. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс уласхоорондын асари ехэ удха шанартай ябуулга болоно гэжэ Социалис хүдэлмэришэнэй партиин эб найрамдалай комитедэй түрүүлэгшэ Ола Викстрем хэлээ.

АДДИС-АБЕБЭ. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Московско бүхэдэлхэйн конгресс ехэ удха шанартай гэжэ Афрoикын бэеэ даaһан оронуудай арадууд тоолоно.

«Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй энэ ехэ хуралдаан бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы арадуудай һанал нэгэтэй, амгалан байдал хангаха хүсэл эрмэлзэлтэй байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ», — гэжэ Ганын Эб найрамдалай национальна соведэй президент Джонни Хансен мэдүүлбэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

Машина бүтээгшэд буһалгаална

ТАСС

«Интернэшнл харвестер» гэжэ хүдөө ажахын машина бүтээлгын ехэ компаниин заводуудта 40 мянан хүдэлмэришэнэй буһалгаан эхилбэ гээд автомобильна, аэрокосмическа промышленностиин ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэмэл профсоюзай түрүүлэгшэ Л. Вудкок Чикаго хотодо үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Энэ компанитай профсоюзай хэһэн ажалай хэлсээнэй болзорой сентябриин 27-до дүүрэбэшье, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ ба ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха тухай профсоюзай табиһан эрилтэнүүдые предприятиин эзэд дүүргэхэеэ арсаһан байна.

Амгалан байдал һэргээхын түлөө

Дүтын Зүүн зүгтэ буудалдаа зогсоохо, дайнай бүхы ябуулгануудые болюулха тухай Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэриие бүхы түбинүүдэй хүн зон һайшаажа байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахиха асуудалаар президентын туһалагша Г. Киссинджертэй Москвада хэһэн хөөрэлдөөнүүд шухала удха шанартай гээд тэмдэглэгдэнэ.

Советскэ Союзай түйлай ехэ хүсэлэл оролдолтын, мүн араб арадуудай эдэбхитэй тэмсэлэй ашаар Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал һэргээхэ программа абтаба. Энээниие ГДР-эй ажалшад һайшаан дэмжэнэ гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй министр О. Винцер мэдүүлээ.

ФРГ-гэй канцлер В. Брандт Баруун Германиин радио ба телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзай, США-гай эрид шууд ябуулгануудай ашаар энэ тогтоол абтаһан байна гэжэ тэмдэглэбэ.

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй тогтоолые һайшаажа байһанаа Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх, Италиин оборонын министр М. Танасси. Бангладешэй президент А. С. Чоудри, Австриин, Голландиин, Швециин, Непалай, Малайзиин, Тогыт, Гвинейн Бисаугай, мүн бусад олон оронуудай түлөөлэгшэд мэдүүлээ.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ШУХАЛА ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хамтаараа дурадхаһан тогтоолые Аюулгүйн Совет октябриин 24-нэй үглөөгүүр яаралтайгаар зарлагдаһан заседани дээрэ нэгэ һаналтайгаар баталан абаба. Дүтын Зүүн зүгтэхи буудалдаае дары зогсоохо, дайнай бүхы ябуулгануудые болюулха, Аюулгүйн Соведэй байгша оной октябриин 22-ой тогтоолой үндэһөөр буудалдаа зогсоохо үедэ эзэлжэ байһан газарнуудтань сэрэгүүдээ бусааха эрилтэ энээн дотор табигдана.

Буудалдаа зогсоохо тухай шиидхэбэриие Израилиин бүдүүлигээр эбдэжэ, Египедэй сэрэгэй бэхилэлгэнүүдтэ, амгалан һуурин тосхонуудта зэрлиг муухайгаар добтолһонтойнь дашарамдуулан. Египедэй правительствын гуйлтаар Аюулгүйн Соведэй заседани зарлагдаһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай президентын түлөөлэгшэ — гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй хоорондо Москвада болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үеэр үгээ ойлголсолгын оршон байдалда Аюулгүйн Соведтэ зүбшэлэлгэнүүд үнгэргэгдөө.

Дүтын Зүүн зүгэй оронуудай арадуудай аша туһада харюусахаар тогтоолые Аюулгүйн Совет нэгэ һаналтайгаар баталан абаба:

«1973 оной октябриин 22-ой 338-дахи тогтоолоор үндэһэ болгон, Аюулгүйн Совет:

1. Буудалдаа зогсоохо ба сэрэгэй бүхы ябуулгануудые дары болюулха тухай шиидхэбэреэ лаблан, буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээнэй хүсэндөө орохын урда тээ эзэлжэ байһан газартаа сэрэгүүдээ абаашаха эрилтэ табина;

2. Израилиин ба Египедэй Араб Республикын сэрэгүүдэй хоорондо буудалдаа зогсоолые хинан адаглахын тула ООН-ой адаглагшадые дары эльгээхэ хэмжээ абахыень генеральна секретарьта дурадхаха. Энээнэй тула мүнөө Дүтын Зүүн зүгтэ байһан ООН-ой хүдэлмэрилэгшэдые. Каирта байһан хүдэлмэрилэгшэдые түрүүшын ээлжээндэ хэрэглэхэ».

Хитадай түлөөлэгшын ябуулганууд дээрэ дурдагдаһан хараа бодолдо зүршэнэ. Хитадай түлөөлэгшэ дуугаа үгэлгэдэ хабаадахаяа арсаһаа гадна, энэ шухала документые Аюулгүйн Соведэй баталан абаха хэрэгтэ тойбо татаха гэжэ һэдэһэн байгаа.

СССР-эй түлөөлэгшэ Я. А. Малик үгэ хэлэхэдээ, буудалдаа зогсоохо тухай Аюулгүйн Соведэй октябриин 22-ой тогтоолые Израилиин бүдүүлигээр эбдэһыень эрид буруушаагаад, араб шэнэ газар нютагуудые булимтаран эзэмдэхын тула Израилиин сэрэгүүд иимэ ябуулга хээ гэжэ тэмдэглэбэ. Буудалдаа зогсооһон тухайдаа Египедэй правительствын болзор соогоо соносхоод байхадань; Израилиин зүгһөө иимэ эзэрхэг түримхэй ябуулга хэгдээ бшуу. Аюулгүйн Соведэй, бүхы дээрэнь ООН-ой шиидхэбэринүүдые тоогоогүй ябадал Израилиин политикын өөрсэ шэнжэ болоно гэжэ Я. А. Малик мэдүүлээ. ООН-ой шиидхэбэринүүдые дүүргэхыень эзэрхэг түримхэйшүүлые баадхахын тула зохихо бүхы хэмжээ абахыень Аюулгүйн Соведые уряалба.

Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэ Дж. Скали үгэ хэлэхэдээ, буудалдаа зогсоохо ба зүришэлдөөн хёморондо хабаадажа байгшадай дайнай бүхы ябуулгануудаа дары болюулха тухай шиидхэбэри шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглээ.

Аюулгүйн Совет дээрэ зүбшэлэгдэһэн асуудал түйлай ехэ удха шанартай байна гэжэ Египедэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Эз-Зайят хэлэбэ. Эгээл шухала юумэн — хүнүүдэй ами наһан тухай хөөрэлдөөн болоо. Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал һэргээхын тула, булимтарагдан эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха хэрэгтэй. Араб арадуудта туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Аюулгүйн Соведэй гэшүүдтэ Эз-Зайят баяр баясхалан хүргөө.

Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй хорото ябуулганууды Югославиин түлөөлэгшэ Л. Мойсов эрид буруушааба.

Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал һэргээхэ эрилтэ табиһан совет, американ резолюциие Аюулгүйн Соведэй баталан абаһыень һайшаажа байһанаа Франциин, Индиин, Индонезиин, Перугэй, Кениин түлөөлэгшэд мэдүүлбэ.

Шахардуу байдалтай болоод байһан дэлхэйн энэ районда адаглагшадаа дары табихын тула ООН хэмжээнүүдые абаха байха гэжэ ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм Аюулгүйн Соведтэ мэдээсэбэ.

Суэцкэ каналай хойто, түбэй ба урда хубинуудта байрануудаа эзэлхыень адаглагшадай гурбан бүлэгтэ заабари үгөөб гээд ООН-ой сэрэгэй адаглагшадай толгойлогшын эльгээһэн телеграмма тэрэ уншажа үгэбэ. Аюулгүйн Соведэй октябриин 22-ой тогтоолые зүбшөөжэ байһан тухайдаа Сириин правительствын телеграммые К. Вальдхайм мүн лэ уншажа танилсуулаа.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал

ООН-ой адаглагшадай хиналта хэһэнэй ашаар Египедэй—Израилиин фронт дээрэ буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээн октябриин 24-нэй үглөөнэй найман часта хүсэндөө ороһон байна. Адаглагшадые табиха газарнуудаа тодолхо зорилготойгоор ООН-ой адаглагшадай миссиин толгойлогшотой зүблөөн болобо.

Египедэй сэрэгэй командованиин мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Порт-Саидһаа Суэц хүрэтэрхи фронтын бүхы участогууд дээгүүрхи байдалые Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүд хинажа байна.

Тель-Авивһаа ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Суэцкэ каналай баруун бэедэ Исмаил шадарһаа Ехэ дабһата нуурай оршондо хүрэтэрхи дайдые Израилиин сэрэгүүд эзэлэнхэй юм ха.

(ТАСС).

КАИР

ИЗРАИЛЬ ХЭЛСЭЭГЭЭ ЭБДЭБЭ

ТАСС

Буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээн Египедэй — Израилиин фронт дээрэ ООН-ой адаглагшадай хабаадалгатайгаар октябриин 24-дэ үглөөнэй 8 часта хүсэндөө ороһон байгаа. Гэбэшье саашадаа абтаһан баримтануудай ёһоор, октябриин 24-нэй үдэр буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээгээ Израилиин сэрэгүүд эбдэһэн байгаа. Египедэй сэрэгэй командованиин эндэ туйхаглагдаһан коммюнике дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: октябриин 24-дэ Суэцһээ зүүн урдуур байһан Египедэй сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдтэ Израилиин бүлэг самолёдууд хэдэн дахин добтолбо. Израилиин танкнууд Суэц хото тээшэ добтолжо, тэрээн уруу сүмэрэн орохые һэдэлгэ хээ. Эндэ болоһон байлдаануудай үеэр Египедэй сэрэгүүд дайсанай 13 танк үгы хэбэ. Фронтын урда хубидахи Египедэй сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдтэ израилиинхид добтолжо үргэлжэлһөөр.

Суэцкэ каналһаа баруугаар 475 дүрбэлжэн миль талмайтай райониие Израиль эзэлээ юм ха гэжэ Тель-Авивһаа абтаһан мэдээсэлые Египедэй командовани буруушаагаа.

Суэцкэ каналһаа зүүгээр байһан Египедэй сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдтэ Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэд добтолһон байна гээд, Египедэй командованиин саашанхи мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

СЭНХИР ЭКРАН

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУД...